ფასი 7 კაპ.

პარასკევი, 24 მარტი. 1917 წ.

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.

ხელმოწერილი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.

ფოსტის მისამართი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76

ტელეფონი 15—73

განცხადების ფასი

ჩვეულებრივი სტრიქონი ერთ-ელ გვერდზე პეტიტით ლირს 30 კ., უკანასკნელზე—[illegible] ადგილზე—[illegible] ... ფასი: სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ... 40 კ. 4-ზე 30 კ., ტექსტში—80 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ ზომით 15×2 ლირს 6 მ.; 20×2 ლირს 8მ., 25×2 ლირს 10მ. 3 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლოდ ა. კალანდაძის სტამბაში) ელირ. მეტი. დამატებანი № ლირს ყველგან 10 კაპ.

№ 67 ყოველდღიური საპოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი № 67

გაუმარჯოს თავისუფალ საქართველოს თავისუფალ რუსეთში

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის მთავარი საორგანიზაციო კომიტეტი მოთავსებულია ახალ ქართულ განკის შენობაში, ლორის-მელიქოვის ქუჩა. ვისაც საორგანიზაციო საქმეები აქვს, პირდაპირ იქ უნდა მიმართოს

დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე, ხალამოთი—5—9-მდე. შემოწირულებას მიიღებენ როგორც აქ, ისე „საქართველოს“ რედაქციაშიაც.

გულმოკლულნი დები კნეინა მარიამ ილიას ასული რატიშვილისა, ანნა ილიას ასული და ეკ. დიმიტრი ვასილის ძე ჯავახიშვილები შვილებით და მეგობარი გიორგი ალექსანდრეს ძე შატბერაშვილი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ

ქეთევან ილიას ასულ თუხარელის

გარდაცვალებას. პანაშვიდები გადახდილ იქნება ყოველ დღე ქვაშვეთის ეკლესიაში საღამოს 6 საათზე. დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული. (1—579—1)

კვირას, 26 მარტს, დილის 10 საათზედ

დანიშნულია ხარფუხის საზოგადო კლუბის წევრთა

ფლიური კრება

განსახილველი საგნები:

1) მამასახლისთა საბჭოს მოხსენება კლუბის საქმეების შესახებ, 1916 წ. ანგარიშის და სარევიზიო კომისიის მოხსენების განხილვა, მოხსენებები სხვა და სხვა საკითხების შესახებ, მამასახლისების, მათი კანდიდატების და სარევიზიო წევრთა არჩევნები.

არჩევნები კლუბის წევრთა და კანდიდატებისა. (2—632—1)

კახელ მევენახეთა საზოგადოების „კახეთის“ გამგეობა

ამით აცხადებს, რომ 7 აპრილს ქ. თელავში დილის 11 საათზე დანიშნულია

წევრთა საზოგადო კრება

განსახილველია:

1) წევრთა სიის გადასინჯვა.
2) განხილვა და დამტკიცება 19¹⁵/₁₆ წლის ანგარიშისა.
3) განხილვა და დამტკიცება 19¹⁶/₁₇ წლ. ხარჯთ-აღრიცხვისა და მოქმედების გეგმისა.
4) მიწის შეძენა საზოგადოების საჭიროებისათვის ყურჯაანსა ან თბილისში.
5) გამგეობის ერთი წევრის და სარევიზიო კომისიის 3 წევრის არჩევანი.
6) მიმდინარე საკითხები.

რადგან კრება მეორეთაა დანიშნული, იგი კანონიერად ჩაითვლება რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს. (2—630—1)

დიდი მიტინგი

კვირას, მარტის 26, ნაშუადღევის 4 საათზე,

ქ. ფოთში

გაიმართება დიდი მიტინგი ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიისა

თბილისის მასწავლეგალთა დელეგატების კრების

კომიტეტი

იწვევს სასწავლებლების, განმანათლებელ საზოგადოებების და მშობელთა წრეების ცენტრალ საბჭოს რწმუნებულ დელეგატებს, მობრძანდნენ დელეგატთა კრებაზე

პარასკევს, 24 მარტს, საღამოს 7 საათზე, ქალთა პირველ გიმნაზიის დარბაზში.

განსახილველია:

1) კომიტეტის მოხსენება მიმდინარე საქმეებზე.
2) სამოსწავლო ოლქის ზზრუნველის საბჭოში წარმომადგენლობა.
3) საკითხი მასწავლებელთა ორგანიზაციებთან დამოკიდებულების შესახებ.

(2—627—2) **კომიტეტი.**

დემოკრატიული რესპუბლიკა

რუსეთის სახელმწიფოში დღესდღეობით ფაქტიურად რესპუბლიკა დაწესდა. მაგრამ დღევანდელი სახელმწიფო წესწყობილება დროებითი ხასიათისაა, მართვა-გამგეობის ძირითადი ფორმა საბოლოოდ მომავალმა დამფუძნებელმა კრებამ უნდა შეიმუშავოს.

რას აირჩევს მომავალი დამფუძნებელი კრება: მონარქიას თუ რესპუბლიკას? ეს დამოკიდებულია ხალხის სულიერ განწყობილებაზე. რუსის ხალხის სიმპატია დღესდღეობით, როგორც სჩანს, აშკარად დემოკრატიული რესპუბლიკის მხარეზეა. მოსალოდნელია, რომ ეს რესპუბლიკური ტენდენცია თანდათან გაძლიერდება ახლო მომავალში. გადაგვარებულმა რომანოვებმა მონარქიის იდეას ქვეყნის თვალში სამუდამოდ გაუტეხეს სახელი. ნიკოლოზ მეორემ უღალატა თავის საკუთარს აღსარებას, 1905 წლის ოქტომბრის მანიფესტს, უღალატა თავის საკუთარს ქვეყანას, ბოლოს მისი აშკარა გაცემა მოინდომა. ყოფილმა დედოფალმა და გრიგოლ რასპუტინმა თავის მხრივ დაამთავრეს მონარქიული იდეის დასამარების საქმე.

დღეს შეუძლებელი უნდა იყოს ამ იდეის მკვდრეთით აღდგენა. რუსის ხალხი მეფეს ისე უცქეროდა როგორც ზეციურ განგების ამ ქვეყნიურ მოადგილეს, მის მონარქიულ გრძნობას სარწმუნოებრივი ელფერი ჰქონდა. უკანასკნელი მოვლენების შემდეგ ხალხმა დაჰკარგა მეფის სამართლიანობისა და ყოვლის შემაძლებლობის რწმენა. რევოლუციამ ნიკოლოზ მეორეს მისტიური წამოსასხმი ჩამოაცალა და ხალხის წინ საცოდავი, უმწეო ადამიანი გაატიტვლა. ძნელი წარმოსადგენია, რომ რუსის ხალხმა ხელახლა იწამოს „მეფე წყალობისათა ღვთისათა“.

ამ სულიერ ტენდენციებს ზედ ერთვის ობიექტიური კულტურის განვითარება. კულტუროსანი კაცობრიობის მსვლელობამ დაამტკიცა, რომ რესპუბლიკა უმაღლესი ფორმაა მონარქიასთან შედარებით. უკანასკნელი საუკუნის განმავლობაში ბევრი იყო იმის მაგალითი, რომ მონარქიას ადგილი რესპუბლიკისთვის დაეთმოს, მაგრამ იშვიათია, რომ რესპუბლიკის ადგილი მონარქიას დაეჭიროს. მთელი ამერიკა რესპუბლიკური სახელმწიფოებისაგან შესდგება. საფრანგეთში და შვეიცარიაში დემოკრატიულმა რესპუბლიკამ მკვიდრი საფუძველი მოიპოვა. ბელგიისა და ინგლისის სახელმწიფო წესწყობილება არსებითად უფრო დემოკრატიულ რესპუბლიკას წააგავს, ვიდრე კონსტიტუციური მონარქიისას: ამ ქვეყნებში მონარქები უფრო სახელით მეფობენ, ვიდრე ბრძანებლობენ. ბოლოდროს რესპუბლიკა დაარსდა პაწია პორტუგალიაში და უზარმაზარ ჩინეთში.

მოსალოდნელია, რომ დამფუძნებელს კრებაში რუსის ხალხი რესპუბლიკელთა უმრავლესობას გაგზავნის. ყოველს შემთხვევაში უეჭველია, რომ ქართველი ხალხის წარმომადგენლები გამოუკლებლივ დემოკრატიული რესპუბლიკის გულწრფელი მომხრეები იქნებიან. ჩვენს ქვეყანას რომანოვების გვარეულობისაგან მხოლოდ ჩაგვრა და შევიწროება ახსოვს. დემოკრატიული საქართველო რუსის მეფეს უფრო ადრე გადაუდგა, ვიდრე დემოკრატიული რუსეთი, რესპუბლიკის დროშასაც კი ჩვენი ქვეყანა ერთგულად ემსახურება.

ტყის ძმები

(კახეთში)

კვირას, 12 მარტს, ქ. თელავისაკენ გავემართე. შემთხვევა მქონდა ერთხელ კიდევ მიმგზავრნა ძველის შარაგზით და დავმტკბარიყავ ინ დიად სურათით, რომელიც მნახველს ეშლება თვალწინ ცივგომბორის მწვერვალიდან. ეს კია, რომ ტყე და მინდორი ჯერაც არ შემოსილიყო და მიდამო რაღაც იდუმალ სევდით გარემოცული გამოიყურებოდა. ამინდი საუცხოვო იყო. ბუნება მყუდროებას ისე გაეტაცნა, თითქოს მოძრაობის უნარი ჩაჰკდომოდა. მხოლოდ მაშინ-ღა ვიგრძენ სიცოცხლის ელფერი, როდესაც სოფ. ვარდისუბანს მივუახლოვდით. შარაგზაზე გამოფენილი უმრავლესად დედაკაცობა და ბავშვები სიცილ-ხარხარით გვხვდებოდნენ და წითელ ბანტებით მოკაზმულნი თავისუფლებას გვილოცავდნენ. მე პირადად, ცოტა არ იყოს, ეს სურათი მეუცხოვა. წინად მინახავს ომის დროს ეს სოფელი, გამივლია შიგ და ყოველთვის გულდამწვარი დავბრუნებულვარ თელავში. ერთ დროს მეტად მხიარული, მომღერალი სოფელი გულსაკლავად გარინდებული, მიყუჩებული დამხვედრია მრავალ ახალგაზდობის მოშორების გამო.

ამ დღეს კი ყოველისფერი მხიარულობდა. გზაში თელავამდე აუარებელ გლეხკაცობას ვხდებოდი; ჯგუფ-ჯგუფად ჩამწკრიებულნი, მხიარულად მიმღეროდნენ და მგზავრებს დღესასწაულს ულოცავდნენ. ბოლოს, როგორც შევიტყე, ეს ამოდენა ხალხი თელავის მიტინგს დასწრებოდა და მონაწილეობა მიეღო აღმასრულებელ კომიტეტის დაფუძნებაში.

თელავში რომ შეველ, ზოგიერთა სახლები წითელი ბაირაღებითაც კი იყო მორთული. მთელი თელავი ქუჩებზე გამოფენილიყო და მშვიდობიანად მასლაათობდნენ. მისვლისთანავე ნადიკვრისაკენ გავეშურე, სადაც მიტინგი გაემართათ, და სულ რამდენიმე წუთის შემდეგ გარს მეხვევინენ ნაცნობები, მეგობრები და მთხოვდნენ მეამბნა მათთვის, თუ რა ხდება ამ ჟამად თბილისში. როგორც კი შემეძლო, დავაკმაყოფილე მათი ცნობისმოყვარეობა და მწარსვე შეეუდექით თელავის მაზრაში საპირბოროტო კითხვების გამორკვევას. ლაპარაკიდგან გამოირკვა, რომ თელავის მაზრა განსაკუთრებულ ყურადღებას მოითხოვს ადგილობრივი კომიტეტისაგან, რადგან, როგორც ჯერ ყველამ იცის, 1905 წლიდან მოყოლებული ამ მაზრაში შედარებით მშვიდობიანობა მაინც ვერ დამყარდა. ყველა ჩვენგანს განსაკუთრებით ტყეში გასული შეიარაღებული ხალხი აფიქრებდა, არავინ იცოდა, რა გზას დაადგებოდნენ უკანასკნელი ან და შესძლებდა კომიტეტი ამ საკითხის ასე თუ ისე გადაწყვეტას?

თვით კომიტეტის შემადგენლობა ნათელ ჰყოფდა, რომ ტყის ძმათა მდგომარეობის გამორკვევა არც ისე ადვილი საქმე იყო. არც თვით ცნობილნი მეთაურნი ყოფილიყვნენ ლმობიერებით გატაცებულნი და თავის მხრივ მეტად გაბედულად ითხოვდნენ მათთვის ანგარიში გაეწიათ.

ისიც მართალია, რომ ტყის ძმებს, რა წამს გაეგოთ ძველი მთავრობის დამარცხება, მაშინვე გადაეწყვიტათ თავიანთი მოქმედება შეეჩერებინათ და ხელი აღარავისათვის ეხლოთ.

საზოგადოთ ლაპარაკიდან აშკარად სჩანდა, რომ თელაველებს მართლაც უმთავრესათ სწორედ ეს საკითხი აფიქრებდათ და მეც, აზხანაგების თხოვნით, თანხმობა განვაცხადე მეკისრნა ამ საქმის ასე თუ ისე მოგვარება.

უპირველესად საჭირო იყო ტყის ძმათა ნახვა პირადათ არც ერთმა ჩემმა ამხანაგმა არ იცოდა მათი ბინა. აგენტებს კი, რომელთა რიცხვი, როგორც ბოლოს გამოირკვა, აუარებელი ყოფილა, არ ვიცნობდით და მათი ნახვაც მეტად ძნელდებოდა. ბოლოს, როგორც იყო, შევიტყეთ, რომ ტყის ძმები სოფ. წინანდალში უნდა ყოფილიყვნენ დაბანაკებულები.

საღამოს 7 საათი იქნებოდა, როდესაც ორ ჩემ ამხანაგით ეტლით ხსენებულ სოფელში წავედი. ძებნამ დიდი დრო წაგვართვა. ვისაც-კი არა ვკითხეთ, ყველამ გზები აგვირია. ხან ერთს სოფლისაკენ გვიკრეს თავი და ხან მეორისაკენ. ბოლოს, როგორც იყო, წინანდალში ერთს სახლზე მიგვითითეს და გვითხრეს, რომ მხოლდ იქ შეიძლება დანამდვილებით შევიტყოთ, თუ სად იმყოფებიან ტყის ძმები.

ღამის 2 საათი იქნებოდა, როდესაც ხსენებულ სახლის წინ გავჩერდით და ხმა მივეცით. ჩვენ ხმაზე სახლიდან ნაბდიანი კაცი გამოვიდა და მკვახეთ მოგვაძახა:

ვინა ხართ, ან რა გაგჭირებიათ, რომ ამ შუაღამისას აღვიძებთ ხალხს?

— უკაცრაოდ, მიჰმართა მას ერთერთმა ჩემმა ამხანაგმა,—არ შეგიძლიანთ გვითხრათ, თუ სად იმყოფებიან ეხლა გასული ამხანაგები?

ვერც კი მოასწრო ხსენებულმა პირმა ამ სიტყვის დამთავრება, რომ უეცრივ ჩვენს წინ გაჩნდა მშვენივრად შეიარაღებული ახალგაზდა.

— ვინა ხართ?—შეგვეკითხა რიხიანად.

მე ვუთხარი, ვინც ვიყავი და რაცა მსურდა.

გამარჯობათ,—მხიარულად გამომიშვირა ხელი, და თან მითხრა:—მე გიცნობთ, ვინცა ბრძანდებით. ჩვენ უკვე შეგვატყობინეს თქვენი ჩამოსვლა თელავში და თანაც გადმოგვცეს, რომ ჩვენს ნახვას სცდილობთ.

ალექსანდრე ახმეტელი.

(დასასრული იქმნება)

სიტყვა

წარმოთქმული პირველად ქართულად წირვის დროს ხიონის ტაძარში მარტის 19-ს.

სახელითა მამისათა, და ძისათა, და სულისა წმიდისათა.

ოო, რა ძნელი და აუტანელია, როდესაც მშობელი დედა და მისი მოსიყვარულე შვილები მოწყვეტილნი არიან ერთი მეორისაგან გაუკითხავ ძალმომრეობით! რაზომ სძნელო და სამძიმოა გათვალისწინება დედის გულში აგუზგუზებული ცეცხლისა და საკირესი, როდესაც იგი ხედავს, რომ შვილებიც ბევრი ჰყავს და დიდათაც უყვართ მათ თავიანთი მშობელი, მაგრამ გადამთიელთა უხეში ძალა სასტიკად უკრძალავს მათ თავიანთი მშობელი დედის სახელის ხსენებას. რა აუტანელი ტანჯვა და წამებაა მგრძნობიარე პირისათვის გათვალისწინება იმისი, რომ უგულო და პატიოსნება-დაკარგული მოძალადენი დღე მუდამ, ყოველ ნაბიჯზე, ყოველ წამს და ყოველ შემთხვევაში იმას ჩასძახოდენ, იმას აგონებდენ, იმას უნერგავდენ, იმას ასწავლიდენ ქართველი ეკლესიის შვილებს, რომ მათ დაეივიწყებინათ მშობელი დედის ენა, ხელი აეღოთ დედის ზნე-ჩვეულებებზე, შეეძულებინათ დედის სახე, გადასდგომოდენ, სათაკილოთ და სასირცხოდ მიემჩნიათ მშობელი ეკლესიის ჯვარიც, ხატიც, სახარებაც და ღვაწლით შემოსილნი წმიდანდანებიც!

სისხლი გვიშრებოდა ყველას ძარღვებში, როდესაც ვხედავდით ფეხ-ქვეშ თელვას სათაყვანო დედის მანდილისას, ცეცხლად აღვენთებოდით, ჩვენი წმიდათა წმიდანის დამცირებას რომ შევყურებდით, მაგრამ თავ ზეით ძალა არ გვქონდა, სიმწარისაგან ერთს გავიბრძოლებდით და მერე ქედს ვიხრიდით ტლანქის ძალის წინ!...

გარნა ქვეყნიერობაზე არაფერი არა ყოფილა რა გაუთავებელ-დაუბოლოებელი. იმ ქვეყნიურმა ძალიერებამ, რომელსაც ხალხი ჰქვიან, ნაცარმტვრად აქცია რუსეთის სახელმწიფოში ძალმომრეობის დვრიტა, სხვათა ჩაგვრის ფესვი, სვეტ-ბურჯი მონობისა—მონარქიზმი, და საქართველოს ეკლესიის შვილებმაც თავისუფლად ამოვისუნთქეთ, ქართველებმაც, 12 მარტს, მცხეთაში, სარწმუნოებრივი მონობის ბორკილების ნამსხვრევები გავაყოლეთ მტკვრისა და არაგვის ზვირთებს ზღვის უფსკრულში სამუდამოდ ჩასამარხად, სწორეთ იმ გვარათ, წარმამრთობის შემდეგ ჩვენმა წინაპრებმა რომ ამავე მდინარეებს გააყოლეს კერპთაყვანისმცემლობის ტალახი.

დღეს ჩვენი ეკლესია თავისუფალია. დღეიდან ქართველს აღარა გადაეღობება რა, რომ მშობლის ენაზე ილოცოს და ადიდოს ღმერთი. ქართველი ერის ნამუსი, ქართველი ერის სინდისი აღარ შეიბოჭება აღარავითარის ხუნდებითა და ბორკილებითა.

თუ აქამდინ შინაურებშიაც და უცხოელებშიაც სარწმუნოებრივ გულციობაში თავს ვიმართლებდით იმით, რომ ძველი მთავრობა ეკლესიას ამსახურებდა არა სარწმუნოებრივ მიზნებს, დამხობილ მმართველობას ეკლესია დაესახა ფარულ პოლიციის მოვალეობათა განმახორციელებელ დაწესებულებად, ეკლესიის სახელით მოგვთხოვდნენ გადაგვარება-გადაშენებას, ახლა, როდესაც ყველა ამ უკეთმართობას ბოლო მოეღო, როდესაც ჩვენს სინდისს შემბოჭველი ხუნდები ჩამოეხსნა, მშობელ ეკლესიას რომ კვლავინდებურად ისევ შორიდან უყურონ, ამას იქით ჩვენი სალოცავები რომ წირვა-ლოცვის დროს წინანდებურად ისევ ცარიელები დარჩნენ, მქადაგებელ ქართველ მოძღვარს, რომ ყოველთვის საკმაო მსმენელები არ ეყოლოს, ამას არ შეგვინდობს მშობელი ეკლესია, ეს დაგვამცირებს, ღირსებას დაგვიკარგავს და პატივს აგვყრის ყველა მეზობლებისა, ნაცნობებისა, მოკეთეებისა და მტრების თვალში. დღეს ამას იქით ჩვენი ეკლესიები სწორედ ისე უნდა იყვნენ ხოლმე ავსილნი მორწმუნეთაგან, როგორც ამ წამს ავსილი და გაჭედილია ეს ჩვენი უძველესი სალოცავი. ჩვენში უნდა გაიღვიძოს ღვთის მმოსაობამ, მძლავრად უნდა იფეთქოს სარწმუნოებრივმა გრძნობამ. დღეს, რა კი ჩვენი ეკლესია საკუთარ თავს მიეყრდნო, ქალმა და კაცმა, მოხუცმა და ახალგაზრდამ, მდიდარმა და ღარიბმა უნდა უსათუოდ გულით შევიყვაროთ იგი, დავუახლოვდეთ მას, ყურმახვილად ვიყოთ მის მოძღვრებაზე და განვახორციელოთ ჩვენს მოქალაქობრივ ცხოვრებაში ურთიერთისადმი ქრისტეანული სიყვარული და სათნოება.

ეს დრო ჩვენი საჯარო გამოცდაა. დღეიდან რუსებიც, ბერძნებიც, სომხებიც ჩვენ დაგვიწყებენ ცქერას—ვნახოთ, როგორ გამოიყენებენ ქართვე-

ლები ეკლესიის თავისუფლებასო, მართლა დაუბრუნდებიან ეკლესიას, მართლა გულით შეიყვარებენ და შეითვისებენ იგინი სახარების მოძღვრებას, გაფაქიზდებიან და აღმაღლდებიან ზნეობით, თუ მათი ცხოვრება ი'ევ ძველის გზით განაგრძობს დენას და ეკლესიის განთავისუფლება ოდნავადაც არ უცვლის ფერს ქართველთა სარწმუნოება-ზნეობრივ ფიზიონომიასო. ნურავის ნუ მივცემთ. ძვირფასნო მსმენელნო, იმისი თქმის საბუთს, რომ ჩვენ ვერ ვისარგებლეთ ეკლესისიური თავისუფლებით...

მაგრამ არც მარტო წირვა-ლოცვაზე უკლებლივი სიარული კმარა. არა, დაკოდილი და დაჩაგრული გული ჩვენის ეკლესიისა გამთელდება და გაიხარებს იმ შემთხვევაში, თუ ყველანი ქართველის ენით ვისაუბრებთ, ქართულ ენას გავამეფებთ როგორც ოჯახში, ისე გარეთ, თუ მთელი ჩვენი ცხოვრება იქნება ქართულ ხასიათისა და იერისა, თუ შევითვისებთ სამშობლოს წარსულს, ვიცხოვრებთ სამშობლოს ბედნიერებისათვის, ქართველ მიწა-წყალის დაცვა-შენახვას ალვიარებთ ჩვენის მოქალაქობის უსამღთოეს ვალად. რატომ? იმიტომ, რომ დღეს განთავისუფლებული ეკლესია დაფუძნდა, აყვავდა და გაძლიერდა საქართველოს ტერიტორიაზე და მომავალშიაც აუცილებლად ამავე ტერიტორიაზე უნდა ეჯინოს, საქართველოს ნიადაგის სიღრმეში უნდა ედგას ფესვები, ამ ქვეყნის მზის სხივებით უნდა იცოთხლოს, უნდა ირწყოს ამავე ქვეყნის მდინარეებით და საქართველოს ჰაერით უნდა ისულდგმულოს მან.

როგორ მოხერხდება ყველა ეს, თუ ჩვენ, თავისუფალი ეკლესიის შვილები, მოქალაქობრივად ისევ მონებად დავრჩებით, თუ ისევ სხვის თვალებში შემაცქერალნი ვიქნებით, თუ თვითონ ჩვენ არ გავხდით ჩვენი ბედის გამჭედნი, თუ მთელი სამშობლო არ გავამთავისუფლეთ. თავისუფალი ეკლესია მონობაში მყოფი ერით, დამეთანხმეთ, არა ბუნებრივი მოვლენაა. ასეთ მდგომარეობაში მყოფი ეკლესია ვერასოდეს ვერ აყვამდება, ფრთებს ვერ გაშლის და ძირს ვერ მოიმაგრებს. თავისუფალი ეკლესია თავისუფალ ერშიო,—აი, რას გვკარნახებს ეს ჩვენი დღევანდელი კრება, აი რას გადმოგვცემენ ეს მამა-პაპათაგან ნაანდერძევი ძველი ხატები.

ქართველო ერო, ჩემო სანატრელო სამწყსოვ! ყურად ვიღოთ განთავისუფლებული ეკლესიის დედობრივი ძახილი. ფიცი და აღთქმა დავდოთ ქალმა და კაცმა, რომ მსხვერპლად შევეწირებით საყვარელ სამშობლოს და სულ მოკლე დროს განმავლობაში თავისუფალ ეკლესიას გვერდში ამოვუყენებთ თავისუფალ საქართველოს.

იყავნ! იყავნ!

ეპისკოპოსი ლეონიდე.

რევოლიუციის დეპეშები

დროებითი მთავრობის განკარგულება

პეტროგრადი. 20 მარტის სხდომაზე დროებითმა მთავრობამ დაადგინა, რკინის გზით ან ზღვით საქონლის განზრახ ცრუ სახელწოდებით ან ცრუ ადრესით გაგზავნისათვის დამნაშავეთ ჩამოერთმევათ საქონელი და 2 თვით სატუსაღო მიესაჯებათ, ან 3000 მან. ჯარიმა გადახდებათ.

დროებითმა მთავრობამ, მიწადმოქმედების მინისტრის დადგენილების თანახმად, გადასწყვიტა, სატყეო სასწავლებლებში 1917 წ. ნაადრევი გამოცდანი ლანიშნონ, სტუდენტებს მეორე ხარისხის დიპლომები მისცენ, ხოლო ომის შემდეგ უკეთესებს ნება დართონ ხელახლად დაიჭირონ გამოცდანი პირველ ხარისხის მისაღებად.

მუშათა და სალდათთა დეპუტატების აზრი ომის შესახებ.

პეტროგრადი. მუშათა საბჭოს დეპუტატების და ფრონტის ჯარის წარმომადგენელთა კომიტეტმა დაადგინა: წინადადება მისცენ დროებით მთავრობას, რათა მან საჯაროდ და გულახდილად განაცხადოს, რომ ამ ომში იგი არავითარ დაპყრობითს მიზნებს არ მისდევს და რომ ყოველ წუთს მზადაა შერიგებაზე, თუ მეომარი სახელმწიფონი თანხმანი იქნებიან უკონტრიბუციოდ და უანექსიოდ მშვიდობიანობა ჩამოგდონ. ასე რომ დღეს რუსეთი მხოლოდ თავდაცვისათვის იბრძვის. კადეტთა მუშებმა განაცხადეს, რომ ამ საკითხში რუს მუშების ცალკე გამოსვლა, თუ ინგლისის, საფრანგეთის და იტალიის სოციალისტებს არ დავეკითხეთ, არ ივარგებსო.

დროებითის მთავრობის განკარგულებანი

პეტროგრადი. სახელმწიფო კონტროლიორმა გოდნევმა დროებითს მთავრობას მოახსენა, რომ სასურველია ადგილობრივი საკონტროლო პალატები საზოგადოების წარმომადგენლებით შეივსოსო. ეს წინადადება მთავრობამ მოიწონა და კონტროლიორსავე დაავალა ამ საკითხის შემუშავება.

პეტროგრადი. დროებითმა მთავრობამ დაადგინა შეაჩეროს ძალა 1917 წ. 4 მარტის ბრძანებისა, რომელიც ადგილობრივ სასამართლოებს შეეხება.

დროებითმა მთავრობამ მოსპო წესები საოლქო სასამართლოების გასამართლებულ განაჩენების შეჩერებისა კავკასიასა, ციმბირსა და თურქესტანში.

კაკი წერეთელი

პეტროგრადი. ახლად დაბრუნებულმა კაკი წერეთელმა მუშათა და ჯარისკაცთა საბჭოს კრებაზე მეორე სათათბიროს სოციალ-დემოკრატიულ ფრაქციის სახელით ილაპარაკა და დიდი სიტყვა წარმოსთქვა. ამ სიტყვამ ძლიერი ტაშის ცემა გამოიწვია.

ძვირფასი დედოფალი მარიამ თედორეს ასული

პეტროგრადი. ქვრივმა დედოფალმა მარიამ თეოდორეს ასულმა, სახელმწიფო სათათბიროს დროებითი კომიტეტის წინაშე აღძრა შუამდგომლობა, რათა დანიშნულ იქმნენ კომისარები, რომელნიც გააცილებენ მას ქ. კიევიდან აკკერმანში.

პეტროგრადი. შინაგან საქმეთა მინისტრის განკარგულება: საფოსტო ნაწილის 208 მუხლის შესაცვლელად დადგენილია: 1) ამ ომის დროს და შემდეგაც, ვიდრე დემობილიზაცია იქნება, მსუბუქ ამანათების ფასი 60% გადიდდეს, დანარჩენებში კი ამანათთა გაგზავნის სისტემა ისევ ძველებური დარჩეს, 2) ამ ახალ კანონის მოქმედების დასაწყისის ვადა ამა წლის აპრილის 5-ია.

ქალების მანიფესტაცია

პეტროგრადი. 19 მარტს დღის 2 საათზე თავრიდის სასახლის წინ ქალებმა მანიფესტაცია გამართეს. დროშებს ეწერა: „გაუმარჯოს დამფუძნებელ კრებას და დემოკრატიულ რესპუბლიკას“. „ომი ხალხის თავისუფლებისთვის“. მრავალ დროშას ისეთი წარწერები ჰქონდა, რითიც ქალები თავიანთვის სამოქალაქო და საარჩევნო უფლებებს მოითხოვდნენ. საღამოს 7 საათზე ქალები ეკატერინეს დარბაზში შევიდნენ, სადაც მიტინგი გაიმართა. ილაპარაკეს ვერა ფიგნერმა, როძიანკომ, ჩხეიძემ და სკობელევმა. როძიანკო დაჰპირდა ქალებს, დამფუძნებელ კრებაზე სათათბირო ქალთა უფლებას მხარს დაუჭერსო.

ყირგიზები

ტაშკენტი. ჯართა უფროსს სხვა და სხვა მხრიდან ცნობები მოსდის, ყირგიზთა შორის არეულობაა. მიზეზი—უსამართლო სამიწო პოლიტიკაა ძველი მთავრობისა.

არეულობა პორტუგალიაში

მადრიდი. მინისტრ-პრეზიდენტმა განაცხადა, რაკი არეულობა და გაფიცვები გაჭიანურდა, მთავრობა იძულებულია საალყო წესები გამოაცხადოსო. მუშათა უმრავლესობა საქმეს დაადგა. წესიერება აღდგენილია. რკინის გზის მუშაობა მალე დაიწყებაო. მთავრობა კონსერვატორთ ემყარება. ეს იქიდან სჩანს, რომ 1900 მილიონის სესხი აიღეს.

მწერალთა კავშირი

პეტროგრადი. „განთავისუფლებულ რუსეთის“ გამომცემელ მწერლებმა დროებით მთავრობის კომიტეტთან დაარსეს ბიური, რომელიც პროვინციის გაზეთებს მიმდინარე საკითხებზე ცნობებს მიაწვდის. მისამართი: თავრიდის სასახლე.

ს.-დ. აღლერი

„არბეიტერ-ციტუნგ“-ში დაბეჭდილია ავსტრიის სოციალ-დემოკრატიის ბელად ვიქტორ ადლერის სიტყვა, რომელშიაც სხვათაშორის ნათქვამია: „რუსეთის ამბები ინგლისის ცბიერ პოლიტიკის შედეგი კი არა, ნამდვილი რევოლუციაა. ჩვენ ვებრძოდით რუსეთის ცარიზმს, ხოლო ხალხისნურ რუსეთს კი თანავუგრძნობთ. ეხლა კი დადგა დრო ზავის ჩამოგდებისა. რუსეთის პროლეტარიატი ჩვენი საუკეთესო მოკავშირეა.

სომხეთის სახელმწიფოებრივი ავტონომია

მოსკოვის სომეხთა კომიტეტმა თ-დ ლოვოს დეპეშა გაუგზავნა, სადაც ნათქვამია: სომხეთი უნდა იყოს თავისუფალი და სახელმწიფოებრივ-ავტონომიურიო.

ზრომის ჯგუფის კრება

პეტროგრადი. 7 აპრილს ზრომის ჯგუფის ცენტრალი კომიტეტი სრულიად რუსეთის კრებას მოიწვევს თავის წევრებისას. კრების მიზანი იქნება გამოარკვიოს ჯგუფის პლატფორმა მომავალ დამფუძნებელ კრებისთვის და სხვა სახალხო პარტიებთან შეერთების საკითხი.

საერთო კრება

კოსტრომა. გაიხსნა საგანგებო კრება სამაზრო ერობისა. მონაწილეობას იღებენ გლეხთა დეპუტატების კრების მიერ არჩეულნი პირნი, ესენი დელეგატები არიან საგუბერნიო ზემოთქმულ კრების კომიტეტისა. ხმოსანთა რიცხვში არის ორი ქალი, ერთი გლეხების ხრივ, მეორე მუშების მხრივ. კრებამ ახალ მთავრობას ერთგულება შეჰფიცა.

მტერთა სამოქალაქო ტყვეები

პეტროგრადი. ოფიციალი. დროებით მთავრობამ მოისმინა გარეშე საქმეთა და მიწადმოქმედების მინისტრების მოხსენებანი შესახებ მტერთა სამოქალაქო ტყვეებისა. ეს ტყვეები დაჭერილნი არიან რუსთა მიერ დაპყრობილ ადგილებში და ზოგი დატუსაღებულია, ზოგი გადასახლებული. მათი დატყვევების მიზეზი მხოლოდ ის არის, რომ ისინი თავიანთის სამშობლოს ერთგულები იყვნენ. ამ მოხსენების შემდეგ, მთავრობამ მიიღო რა მხედველობაში, რომ ასეთს მოპყრობას გასამართლებელი საბუთი არა აქვს, დაადგინა ეს პირნი გაანთავისუფლოს და შეადგინოს კომისია, რომელიც მათს სამშობლოში დაბრუნების საკითხს გამოარკვევს. კომისიაში შევლენ სამართლის, გარეშე საქმეთა და საშინაო საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენლები.

დროებითი მთავრობის მოწოდება მუშათადმი

პეტროგრადი. სამხრეთ რუსეთის სამეტალურგო ქარხნების მუშებო! დროებითი მთავრობა მხურვალე მოწოდებით მოგმართავსთ: გააორკეცეთ თქვენი მუშაობა, მოიკრიბეთ ძალა, განუწყვეტლივ დაამუშავეთ ლითონი, სავლებით აღადგინეთ ქარხნებში მუშაობა, ნუ დაჰკარგავთ ნურც ერთ დღეს, ნურც ერთს საათს. გახსოვდეთ, რომ ლაშქარს განუწყვეტლივ სჭირია ახალ-ახალი იარაღი, ყუმბარები, მასრები და ტყვიები. გახსოვდეთ, რომ საომარ იარაღის გასაკეთებლად აუარებელი ლითონია საჭირო. გამარჯვება და რუსეთის თავისუფლების შენარჩუნება თქვენს ხელშია. მტერი განუწყვეტლივ ამრავლებს თავის იარაღს და ემზადება, ჩვენს მამაც ჯარს, თავის მკერდით სამშობლოს ბედს რომ იცავს, ეკვეთოს. მუშებო! თქვენს ძმებს, თხრილებში რომ სხედან, უმწეოდ ნუ დასტოვებთ. უშველეთ მათ დაიცვან თავიანთი სიცოცხლე, მოიგერიონ მტერი და შეინარჩუნონ რუსეთის თავისუფლება. ეს თქვენ შეგიძლიანთ და მოვალეობა ხართ. დროებითი მთავრობა უკვე შეუდგა მუშების მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის შრომას. ამ საქმისათვის მოწვეულნი არიან მუშათა და მწარმოებელთა წარმომადგენელნი თანასწორ რიცხვით და უფლებებით. დროებითი მთავრობა დარწმუნებულია, რომ მუშებიც და წარმოებლებიც ყოველ ღონეს იღონებენ თავდაცვისათვის შრომის გაორკეცებაში. მუშებო! აღასრულეთ თქვენი მოვალეობა რუსეთის წინაშე.

ხელს აწერენ ყველა მინისტრები.

უმაღლეს სასწავლებელთა რეფორმა

პეტროგრადი. განათლების სამინისტროში უმაღლეს სასწავლებლათა რეფორმების მოსახდენად შემდგარმა კომისიამ მოქმედება დაიწყო. უნივერსიტეტების შესახებ განზრახულია: შეიცვალოს მიღების პირობები და გაფართოვდეს უმაღლეს სასწავლებლების გამოყოფა სამოსწავლო ოლქის მზრუნველის გამგებლობიდან, გამოცდების მოსპობა და პროფესორთა ქონებრივ მდგომარეობის გაუმჯობესება.

მოკლე შინაარსი უილსონის ეპისტოლესი

ვაშინგტონი. საგანგებოდ მოწვეულ კონგრესზე, პრეზიდენტმა უილსონმა შემდეგის ეპისტოლეთი მიჰმართა: „იმ შეუპოვარ წყალ-ქვეშა ნავებით ბრძოლა, რომელიც გააჩაღა გერმანეთმა და ის ბრძოლის მეტოდი, გერმანეთი რომ აწარმოებს და ჰღუპავს აუარებელ გემებს, როგორც მებრძოლ მოპირდაპირეებისას, აგრეთვე ნეიტრალურ სახელმწიფოებისას, მიუხედავად იმისა, საომარ მასალითაა ეს გემები დატვირთული, თუ არა, ან აქვს მიცემული გერმანეთის წარმომადგენლისაგან რწმუნების ქაღალდი, თუ არა, გვაიძულებს დაუყოვნებლივ მივიღოთ შეურყეველი პოლიტიკური გადაწყვეტილება. ომი, რომელსაც აწარმოებს გერმანეთი, მიმართულია მთელი კაცობრიობის წინააღმდეგ. ყოველმა სახელმწიფომ უნდა გადასწყვიტოს, თუ როგორი თვალსაზრისით უყურებს გერმანეთის ასეთ მოქმედებას. ამ ჟამად ნეიტრალურ შეიარაღებას არავითარი მნიშვნელობა აქვს. გერმანეთმა განაცხადა, არა ვსცნობო და მისს საზღვაო თარეშს ისე უნდა ვუყურეთ, როგორც მეკობრეთა თარეშს. ამიტომ მე წინადადებას ვაძლევ კონგრესს, განუცხადოს გერმანეთის მთავრობას, რომ ამერიკა საკმაო საბუთადა სთვლის და ფორმალურად ლიარებს, რომ ზემოხსენებულ მოქმედებით გერმანეთი ამერიკელთა შტატებს საომრად იწვევს. ამასთანავე გაძლევთ წინადადებას, ეხლავე მიიღოთ ღონისძიება, რათა მზად ვიყვნეთ თავ-დაცვისათვის და გარდა ამისა გამოვიყენოთ ნაციონალური საშუალება, რომლითაც უნდა ვაიძულოთ გერმანეთი მიიღოს შტატების პირობები და მით ბოლო მოეღოს სისხლის ღვრას. ამ მიზნების განსახორციელებლად საჭიროდ მიმაჩნია, ეხლავე კონგრესმა გადასდოს საჭირო თანხა. ყოველივე ჩვენი მოქმედება მიზან-შეწონილი უნდა იყოს, რათა შტატების საომარ მასალის მზადებამ ხელი არ შეუშალოს გერმანეთის წინააღმდეგ მებრძოლ სახელმწიფოებს. და დროზე დაუმზადოდს და მიაწოდოს გერმანეთის მოწინააღმდეგეთ ის საომარი მასალები, რომელიც ნხოლოდ და მარტო შტატებს შეუძლია დაამზადოს. ამასთანავე ჩვენ ვალდებულნი ვართ ფულითაც დახმარემა აღმოუჩინოთ გერმანეთის წინააღმდეგ მებრძოლ სახელმწიფოებს. საჭიროდ მიმაჩნია შემოვიღოთ საყოველთაო სამხედრო ბეგარა და შევადგინოთ არმია ნახევარ მილიონიანი. ამასთანავე ვითხოვ თქვენგან კონგრესმა ნება დაჰრთოს მთავრობას, ეს არმია ერთ მილიონამდე აიყვანოს, თუ ამას საჭიროდ დაინახავს მთავრობა. მე მრწამს, რომ ჩემს წინადადებას მიიღებს და დაადასტურებს კონგრესი და მით საშუალებას მოგვცემს აღვადგინოთ სიმართლე და ბოლო მოუღოთ სისხლის ღვრას და მით დავამყაროთ მკვიდრი ზავი და განწყობილება თავისუფალ ერთა შორის. თავისუფლების წინააღმდეგ მებრძოლ გერმანეთს ჩვენ თამამად და გაბედულად შევებრძოლებით და ამ ბრძოლაში გავჯედავთ ერის ძალას. ჩვენის მოვალეობის კეთილად დაგვირგვინებისათვის, ჩვენ შევწირავთ ჩვენს სიცოცხლეს, ჩვენს დოვლათს დ ადგილ-მამულს იმ რწმენით, რომ დადგა ჟამი, როდესაც ამერიკას შეუძლიან დაჰღვაროს სისხლი იმ მიზნის განსახორციელებლად, რა საფუძველზედაც იგი დამყარდა და აგრეთვე იმ მშვიდობიანობისა და კეთილდღეობისთვის, რომლითაც იგი, ღვთის მადლით, ნეტარებას განიცდიდა. ამერიკას არ შეუძლიან სხვანაირად მოიქცესო“—დაამთავრა სიტყვა ვილსონმა.

სოციალისტ-რევოლუციონერები

რიგა. აქ გაიმართა სოციალისტ-რევოლიუციონერების დიდი კრება. გადასწყვიტეს, მანამდე ვიომოთ, ვიდრე გერმანეთის მილიტარიზმი დამარცხდებაო.

მოამქმედ ჯარში

მოამქმედი ჯარი. მესამე არმიის შტაბში მოხდა ოფიცერთა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოს პირველი კრება. თავმჯდომარე იყო არმიის სარდალი გენერალი ლეშემი. ახალ მთავრობას მიესალმა და ის აზრი გამოსთქვა, რომ ომი ბოლომდის უნდა მივიყვანოთო.

ბრეშკო-ბრეშკოვსკისა.

მოსკოვი. საზოგადოებრივ ორგანიზაციების კომიტეტის კრებაზე მოვიდა ბრეშკო-ბრეშკოვსკის ქალი. ჯარის-კაცები და მუშები დიდის ამბით შეხვდნენ.

რევოლიუციის ამგეგი

ჩრდილო ოკეანეს გარემოცვა

„ლოკალ ანცეიგერ“-ი სწერს ჩრდილო ოკეანის გარემოცვა ხელს შეუშლის ალექსანდროვსკიდან და არხანგელსკიდან სამხედრო მასალის შეზიდვას რუსეთში.

ეს დიდ გავლენას იქონიებს რუსეთზე, მით უმეტეს რომ იქ ეხლა არეულობა არისო.

ენვერ-ფაშა

„დოიჩ ტაგესაიტუნგ“-ი იტყობინება: ენვერ-ფაშა კაიზერმა მთავარბანაკში სადარბაზოდ მიიღო. იქვე იყვნენ ჰინდენბურგი და ლიუდენდორფი. ენვერფაშამ მოითხოვა, ევროპის ასპარეზზე მყოფი ოსმალოს ჯარი ოსმალეთში უნდა დაიბრუნოთო.

კაიზერის ავადმყოფობა

ჟენევიდან იტყობინებიან: კაიზერი ავად არის და სამკურნალოდ ჰამბურგს გაემგზავრა. მას იქ ესტუმრა ბეტმან-ჰოლვეგი.

ხორცეულის შეძენა

ბერლინის ქალაქის გამგეობამ ჰოლანდიაში იყიდა ერთი მილიონი ვირვანქა ყინულში შენახული კურდღლის ხორცი ხალხში დასანაწილებლად.

სპარსეთში

თეირანიდან ცნობა მოვიდა: პეტროგრადის ამბებმა შაჰი საგონებელს მისცა. თეირანში მოქალაქენი ხალხს ურჩევენ, შაჰს ტახტიდან გადადგომა მოსთხოვონ, რადგანაც უნიჭოა და მხოლოდ თავისთავზე ზრუნავსო. მეოთხე მეჯლისის მოსაწვევად ხალხში აგიტაცია დაიწყეს.

ოსმალეთი

ოსმალთა მთავრობას სპეციალი რწმუნებული გაუგზავნია ბერლინში, რათა გერმანეთის მთავრობას აუწყოს ოსმალეთის მდგომარეობა ბაღდადის დამხობის შემდეგ.

ტრეგუბოვის დაპატიმრება

კერენსკის განკარგულებით მოგილევში დაპატიმრებულია ტრეგუბოვი, რომელიც დედოფალს ატყობინებდა ასპარეზის საქმეებსა.

ჰელსინგფორსის სეიმი.

22 მარტს დაიწყო სეიმის სხდომა. პირველ სხდომაზევე შეეხებიან დეპუტატთა რწმუნებულობის საკითხს. პარასკევს გამოცხადებულია ტალმანის არჩევნები. ოფიციალი გახსნა სეიმისა —11 აპრილს (29 მარტი) მოხდება.

დედოფლის ძმა

გავრცელებულია ხმები, თითქოს ნიკოლოზის სასახლეში იმალებოდეს ნადედოფლარის ძმა ჰესენის ბატონიშვილი. სასახლე გაჩხრიკეს, მაგრამ ვერავინ იპოვეს.

ზ ა ვ ი

ხმები დადის, თითქოს გერმანეთი ზავის პირობებს შეუთვლის მოკავშირეებს; ამასთანავე იგი იწყნარებს რუსეთის დღევანდელს მდგომარეობასაცაო.

გერნარდ შოუ და რუსეთის რევოლუცია

ინგლისელმა დრამატურგმა ბერნარდ შოუმ „უტრო როსიაში“ მოათავსა ფრიად საყურადღებო წერილი რუსეთის რევოლუციის შესახებ, სადაც, სხვათა შორის, ამბობს: „რუსეთის რევოლუციას ინგლისელი ხალხი აღტაცებით შეეგება. ჩვენთვის ეს ამბავი არ იქნებოდა ისე შესაბარი, როგორც ის, თუ ეთქვათ ჩვენთვის, რუსეთის ძველი მთავრობა აღზდგა და ძველი უფლებები აღიდგინაო. თვით ჩვენი ქუჩის ქვაფენილი მოჰყვებოდა ყიჟინას, რომ მართლა ასე არ მომხდარიყო და რუსეთი იმავე ორმოში ჩავარდნილიყო, რომლიდანაც ძლივ ძლივობისას ამოვიდა. დღეს დღეობით საჭიროა ერთსულოვნება, ერთი ნების ყოფა, თვით მსხვერპლიც კი. საზოგადო გამარჯვებისათვის ყველამ უნდა შეეფიროთ ჩვენ ჩვენი მისწრაფებანი, პარტიული ლოზუნგები, როგორც ყოველი მოქალაქე მოვალეა მთელი თავისი ქონება წესწიროს სამშობლოს კეთილდღეობას, მის ბედნიერებას“. შემდეგ ბერნარდ შოუ აღფრთოვანებით ეხება იმ საკითხს, თუ რუსებსა და ინგლისელების შუა როგორი გულახდილი ძმობა და მეგობრობა იქნება დამყარებული. „ჩვენი კავშირი მეფესთან ჩვენში, განსაკუთრებით თავისუფალ მოაზროვნეთა წრეში, სირცხვილად ითვლებოდა. როდესაც გერმანელები გვისაყვედურებდნენ, თქვენ კავშირი შეჰკარით ევროპაში უბარბაროეს სახელმწიფოსთანაო, ჩვენ ვერა ვუპასუხეთ რა იმაზე მეტი, რომ რუსეთის ჯარები გეჭირია და დანარჩენი კი შემდეგში ჩვენ ვიციო. შემდეგ როცა ყოფილმა მტერმა სასყიდლად მოითხოვა ინგლისისაგან სტამბოლი, ინგლისს მტკიცედ ჰქონდა გარდაწყვეტილი, ინგლისელთა სისხლს აღმოსავლეთურ გროშებისთვის არ გადაეგეცდავთო.“ ბოლოს ბერნარდ შოუ აგვიწერს რა თავისუფლად ამოისუნთქა ინგლისმა დესპოტიზმის დამხობის გამო: „აი, ეხლა კი შეგვიძლიან გაშლილი ხელით და წმინდა გულით ვიბრძოლოთ, რუსეთთან კავშირის გამო აღარ მოგვიხდება მობოდიშება მთელის ქვეყნის წინაშე, პირიქით, ეხლა მთელს ქვეყანას უნდა ვაუწყოთ, რომ თვით რუსეთს აღარასოდეს არ მოუხდება გაწითლება ჩვენთან კავშირის დაჭერისთვის“.

ერის ბიბლიოთეკა

ბოლოს ბეჭდვა

რუსეთის რევოლიუციონურმა პროლეტარიატმა თავის უაღრეს მიზნად მსოფლიო ომის ლიკვიდაცია დაისახა. უკანასკნელი მოუწოდებს ყველა ქვეყნების ხალხთ აიძულონ თავიანთი მთავრობანი ზავზე მოლაპარაკება გამართონ. პეტროგადის მუშათა საბჭო გერმანეთის პროლეტარიატს წინადადებას აძლევს ვილჰელმის გეგემონიას შეებრძოლოს და პრუსიის მილიტარიზმი თავისივე ხელით შემუსროს. რუსეთის რევოლუცია საპასუხო რევოლიუციას ელის გერმანეთშიაც პეტროგრადის საბჭოს გამოსვლამ ზოგადი შედეგი უკვე მოიტანა. მცირე ჯგუფი გერმანეთის სოციალ-დემოკრატებისა სტოკჰოლმში გაემგზავრა და იქ რუსების ემიგრანტებთან გამართა მოლაპარაკება. მოპირდაპირე პროლეტართა წარმომადგენლებმა თავიანთი წინადადებაც წამოაყენეს. უკანასკნელნი მოითხოვენ პოლონეთის აღდგენას, ბელგეთის განთავისუფლებას, მხოლოდ იმ პირობით, რომ ამ უკანასკნელს მუდმივი ჯარი არ ჰყვახდეს, ელზას-ლოტარინგია უსათუოდ გერმანეთის ხელში დარჩეს. ჩვენ ჯერაც არ ვიცით, რა პასუხი მისცეს რუსებმა ამ ვვარ წინადადებაზე. არც ის ვიცით, დანამდვილებით, თუ ან რა გავლენა აქვს გერმანეთიდან წამოსულ ჯგუფს, ან და რა მანდატებით არის აღჭურვილი. ყოველ შემთხვევაში, რა ხასიათიც უნდა მიიღოს ამ მოლაპარაკებამ, გერმანეთის მილიტარიზმის ასე მალე დარღვევა არც ისე ადვილი საქმეა. რას ამბობს შეიდემანი, ან და გერმანეთის ლიბერალური ბურჟუაზია—ჩვენ ჯერ არ ვიცით.

ცხადია მხოლოთ ერთი რამ, გერმანეთის სამხედრო შტაბი გაფაციცებით თვალყურს ადევნებს რუსეთის ღღევანდელ ვითარებას და ელის ჟამს, რომ მთელის თვისის სიძლიერით რევოლუციონურ ჯარს დაატყდეს. გუშინდელი ოფიციალი დეპეშა უკვე ააშკარავებს მოპირდაპირის განზრახვას. მკითხველებს ეხსომებათ, რომ ჩვენ კარგა ხანია აღმოსავლეთ ბრძოლის ველს ვაქცევდით უმთავრესად ყურადღებას. მაშინ ჩვენ უფრო სტრატეგიულ თვალსაზრისით ვხელმძღვანელობდით. პოლიტიკური მდგომარეობა რუსეთისა მხოლოთ ერთგვარ საბუთად მოგვყვანდა ჩვენის შეხედულობის დასამტკიცებლად. სულ სხვაა ახლა. ორნაირი აზრი მსოფლიო ომის მსვლელობაზე ყოვლად შეუძლებელია. დღეს სტრატეგია მოპირდაპირისა მთლად პოლიტიკის განკარგულებაშია. რუსეთის მდგომარეობა მეტად მიმზიდველია მოპირდაპირესათვის და აი აკი აღარ ახანებს თავის მსჯავრის დასადებად.

არა ერთხელ გაგვიმარტებია მკითხველისათვის, თუ რა განუზომელი სტრატეგიული მნიშვნელობა აქვს ვლადიმერ-ვოლინისა და კოველის მიმართულებას, გალიციისა და პოლონეთის ასპარეზებისათვის. სწორედ ეს მიდამოა მთავარი სტრატეგიული კვანძი, და აქედან წამოსული გერმანელები ზურგით მუქარას უთვლიან როგორც გალიციაში, ისე პოლონეთში მდგომ რუსეთის ჯარს. 21 მარტს გერმანელები თურმე უპირველესად მდ. სტოხოდზე მდებარე მარცხენა პლაცდარმს ეკვეთნენ. სიგრძით ეს პლაცდარმი ძალიან მოკლეა და უმთავრესად იცავდა მდინარის ნაპირებს. ჩეოვიშჩე-გელენნით დაწყებული შეტევა უმთავრესად ამ მდინარის ორივე ნაპირების დაპყრობის აზრით არის გამოწვეული. შეტევა ისეთი სასტიკი ყოფილა, რომ რუსეთის ჯარი დიდის ზარალით უკან წამოსულა და მდინარის ნაპირები მიუტოვებია. რუსების მარცხენა ფრთა გაჭირვებულ მდგომარეობაში ჩავარდნილა, მაგრამ ბოლოს მაინც თავი უხწევია ხაფანგისგან. ასეთი მოულოდნელი გამარჯვება გერმანელებს გზას უხსნის ლუცკისკენ. აღსანიშნავია ამავე დროს რიგის მიდამოებში დაწყებული შეტაკება. თუ ჯერ-კ გერმანეთს გადაწყვეტილი აქვს ფართო ოპერაცია აწარმოოს, მაშინ უპირველეს როლს პოლონეთი ითამაშებს, აქვე გადასწყდება ის საკითხიც, თუ საით იზამს მოპირდაპირე პირს: პეტროგრადისაკენ, თუ მოსკოვისაკენ. კოველის მიმართულებით დაწყებული ფართო შეტევა უფრო იმის მომასწავებელია, რომ გერმანელებს პოლონეთის ასპარეზი აინტერესებს და უმთავრესად კი მოსკოვზე გალაშქრება. შეიძლება ჩვენი აზრი მეტად გაბედული იყოს, მაგრამ ისიც მართალია, რომ პეტროგრადი სტრატეგიულ თვალსაზრისით მაგრე რიგად სახარბიელო არ არის. სულ სხვაა მოსკოვი, როგორც გული მთელის რუსეთისა. ჩვენა ვფიქრობთ, რომ ამ საკითხის ნათლად გამორკვევა შეიძლება მაშინ, როდესაც ცენტრი, სახელდობრ, ბარანოვიჩის მიდამო, თავის სიტყვას ეტყვის.

რევოლიუციონურ ჯარს მეტად დიდი ტვირთი აწევს კისერზე. მან უნდა იხსნას თავისუფალი რუსეთი ორ უკიდურეს მტრისაგან, რეაქციონერებისა და გერმანეთისაგან.

X.

ომის დეპეშები

მთავარ ბანაკის ცნობა.

22 მარტი.

პეტროგრადი. დასავლეთის ასპარეზი. ილუკსტის სამხრეთით გერმანელებმა, ზარბაზნების დაშენის შემდეგ, იერიში მოიტანეს და პენევეჟის რკინის გზის სამხრეთ მიდამოებში ჩვენს სანგრებში შემოიჭრნენ, მაგრამ სამაგიერო იერიშით უკუვაგდეთ. 20 მარტს ღამე მოპირდაპირემ ძლიერი სროლა აგვიტეხა ზარბაზნებითა და ნაღმისმტყორცნელებით სოფ. ნოვოსელკის მიდამოებში, კრევოს სამხრეთით; განთიადისას სოფ. ნოვოსელკისთან მტრის მოიერიშე როტა პირველი წყების სანგრებში შემოიჭრა, მაგრამ გავდევნეთ და უკუვაგდეთ.

21 მარტს, 4 საათზე, მოპირდაპირემ მედგარი სროლა აგვიტეხა ზარბაზნებით მდ. სტოხოდის მარცხენა კიდეზე, სად. ჩერვიშზე გელენინის მიდამოებში და მდინარის ფონტთან სროლას თან სდევდა ქიმიური ყუმბარები. ამავე დროს მოპირდაპირემ გელენინ-ბოროვნოს არე-მარეში ცამეტჯერ მოგვიმარჯვა მახრჩობელა გაზის ტალღა.

ზარბაზნების დაშენის დროს გერმანელები იერიშით წამოვიდნენ ზობოლზენინის ხაზზე და ჩვენს ჯარს უკან დაახევინეს; ამავე დროს გერმანელების ნაწილმა ჩვენი ჯარი გამოარღვია და მარცხენა ფრთით მყოფი ჩვენი ჯარი გასაჭირში ჩააგდო. ამის გამო და მტრის ზედმიწოლით ჩვენი ჯარი მდ. სტოხოდის მარჯვენა ნაპირას გადმოვიყვანეთ. ამ ბრძოლის დროს ჩვენი ჯარის ზოგიერთი ბრძოლის ნაწილი დიდათ დაზარალდა.

კოგელ-როვნოს ხაზზე სოფ. სვიდნიკაში მიმავალს მატარებელს მარჯვეთ დაეშენინეთ ზარბაზნები.

რაფაილოვის დასავლეთით 9 ვერსზე ჩვენი პარტიზანები იერიშით მივიდნენ მტრის სიმაგრეზე, მავთულების ხლართი გაარღვიეს, სამი წყება სანგრები აიღეს და ავსტრიელები ამოხოცეს. დანარჩენ ხაზზე სროლა, მზვერავთა და საფრენთა მოქმედებაა.

რუმინეთის ასპარეზი. მონასტირკა-კაშინულის სამხრეთ-აღმოსავლეთით მოპირდაპირის მზვერავთა რაზმი რამდენჯერმე შეეცადა რუმინელთა თხრილებთან მიახლოვებას, მაგრამ ზარბაზნისა და თოფის სროლით გაჰფანტეს. დობრუჯში, ტულჩის მიდამოებში ბულგარელებმა სცადეს ნავებით გიორგის ტოტში გასვლა (დუნაიზე), მაგრამ სროლით უკუ ვაგდეთ.

კავკასიის ასპარეზზე ჩვენი ჯარი ხანიკენის მიმართულებით ოსმალებს სდევნის.

შავ ზღვაზე ჩვენმა ნაღმოსნებმა შავი ზღვის დასავლეთ ნაწილში ხორბლით დატვირთული ოსმალთა ორი შხუნა დაღუპეს.

გემების დაღუპვა

ლონდონი. ამერიკის სატრანსპორტო გემი „ეცტეკ“-ი წყალქვეშამ დაღუპა.

ჰავრი. გერმანელების წყალქვეშამ დაჰღუპა ამერიკიდან ევროპაში მომავალი ამერიკის გემი. 28 მგზავრი დაიღუპა, 18 გადაარჩინეს.

საფრანგეთი

პარიზი. საღამოს ოფიც. ცნობა. ჩვენს ხელში გადმოვიდა სოფლები: დალნი, ჟოკური, სეროზი და რამდენიმე მაღლობი. მოპირდაპირემ რეიმსს 2000 ზე მეტი ყუმბარა ესროლა, რამდენიმე მოკლულია.

პარიზი. დღის ოფი. ცნობა. ჩვენ ავიღეთ სოფ. ბუა-სიურ-უაზი. მოპირდაპირემ მედგრად დაგვიშინა ზარბაზნები მესინის მიდამოებში. აილეტის სამხრეთით სოფ. ლაფესთან ბრძოლა გრძელდება.

პარიზი. სალონიკოს ოფიც. ცნობა. ვოკსა-აილეტის მიდამოში ბრძოლის დროს ხელთ ვიგდეთ 6 ტყვიისმფრქეველი. მენილის ბორცვსა და მეზონ-დე-შამპანის მიდამოებში ცხარე ბრძოლაა ზარბაზნებით.

იტალია.

რომი. იტალიის მთავარბანაკის ოფიციალი ცნობა. დიდ თოვლის გამო ზარბაზნების მოქმედება შეფერხდა. ადიჯეს ველზე ზარბაზნები შესამჩნევად ამოქმედდა. მტერმა არა ერთხელ დაუშინა დიდი ზარბაზნები ქალაქ ალუს და ზიანიც მიაყენა. ჩვენც მარჯვეთ ვეშენდით ზარბაზნებს რიკას, სოვერეტოს და ვილლაგორანის სამხედრო შენობებს.

მაკედონია

სოლუნი. ჩვენმა მფრინავებმა გრადესნიცის მახლობლად დაბანაკებულ მტერს ყუმბარები დაუშინეს. მტერი მედგრად უშენდა მონასტირს მახრჩობელა გაზი. ვატენილ ყუმბარებს. 47 კაცი მოკლული, 20 დაჭრილია; უმეტესად დედაკაცები და ბავშვები. ბევრი სახლი დაინგრა.

სპარსეთი

თეირანი. რუსის ჯარმა სპარსეთიდან სულ განდევნა ოსმალები. ეხლა ოსმალეთის მიწა-წყალზე გადავიდნენ და აიღეს კასრიშირინი. ოსმალები საჩქაროდ მუშაობენ მდ. დიალზე გადასასვლელ ხიდს, რომ გადაარჩინონ ჯარი, ბარგი და ზარბაზნები. რუსის ჯარი მიიმართება იმ ისტორიული გზით, რომლითაც ძველი დამპყრობნი ვიდოდნენ ხოლმე, ე. ი. ქერმანშაჰ-კასრიშირინ-ხანიკინის გზით.

ინგლისი

ლონდონი. სიფრანგეთის ასპარეზზე სავის ჩრდილო-აღმოსავლეთით ხელთ ვიგდეთ 32 ტყვე და 6 ტყვიისმფრქეველი. სენ-კანტენიდან 2 ვერსზე ვიმყოფებით. ჩვენ ავიღეთ სენ-კანტენის ტყე, ვილლელი და ბეკური, ედიკუსის აღმოსავლეთ 2 ვერსზე. ბაპომ-კამბრესსა და არასს შუა, მედგარი წინააღმდეგობის მიუხედავად, გერმანელებს წავართვით სოფლები დუანი, ლუვერვალი, სიურვილი, ლონგეტი, ეკუსენმენი და კრუაზელი, აქ დავატყვევეთ 182 კაცი.

გერმანელების ერთი საფრენი ჩამოვაგდეთ. ჩვენც ერთი საფრენი დაგვაკლდა.

ეროვნული საკითხი

პოლონეთი

პეტროგრადი, 23 მარტი. როძიანკოს თავმჯდომარეობით თავრიდის სასახლეში კრება იყო სათათბიროს აღმასრულებელ კომიტეტისა. კრებამ რამდენიმე აზრი გამოსთქვა პოლონეთის მომავალ სამეფოს მოწყობის შესახებ. კრებაზე პოლონელების წარმომადგენელნიც იყვნენ.

რომი. პოლონელთადმი მოწოდების გამო მინისტრ-პრეზიდენტმა ბოზელიმ დროებით მთავრობას მისალმების დეპეშა გამოუგზავნა და იმედი გამოსთქვა, რომ ეს ომი ერთა თავისუფლების აღმადგენელი იქნებაო.

კიევი. დიდის ამბით დაიწყეს პოლონურ უმაღლეს კურსებზე პოლონურ ენაზე ლექციების კითხვა.

ფინლიანდია

ლონდონი. თემთა პალატა. დეპუტატები გარეშე საქმეთა მინისტრს ბალფურს შეეკითხნენ ფინლიანდიის შესახებ. ბალფურმა საპასუხოდ დროებით მთავრობის მანიფესტი წაუკითხა და დაუმატა: მეტია იმისი თქმა, რომ თემთა პალატა რუსეთის მთავრობის ამ აქტს დიდად აფასებსო.

ახალი ამბავი

საკათალიკოსო წირვა. შაბათს—ხარებობას და კვირას—ბზობას სამღვთო ლიტურგიას და აგრეთვე ამა დღესასწაულების წინაღამით დაისს მცხეთის მთავარ-ეპისკოპოსი და სრულიად საქართველოის მოსაყდრე, ყოვლად უსამღვდელოესი ლეონიდე, ეპისკოპოსი გურია-სამეგრელოისა, შეასრულებს სიონის საკათედრო ტაძარში.

ქართველ ექიმთა ტელეგრამა. ამა თვის 20-ის სხდომაზე ქართველ ექიმთა და ბუნებისმეტყველთა საზოგადოებამ შემდეგი ტელეგრამა გაუგზავნეს პეტროგრადში: სახელ. სათათ. თავმჯდომარეს როძიანკოს, მინისტრთა თავმჯდომარეს ლვოვს, იუსტიციის მინისტრს კერენსკის, დეპუტატს ჩხეიძეს და კავკასიის კომისარიატის თავმჯდომარეს ხარლამოვს: „ქართველ ექიმთა და ბუნებისმეტყველთა საზოგადოება მხურვალედ მიესალმება თავისუფალ რუსეთის ახალ მთავრობას და აცხადებს, რომ ის მზათაა მთელი თავისი ძალღონე შესწიროს კაცობრიობის საუკეთესო იდეალთა განხორციელებას და სწამს, რომ საქართველოს ტერიტორიალურ ავტონომიის საკითხი განხორციელებული იქნება იმ პრინციპის საფუძვლით, რომელიც აღიარებს რუსეთში შემავალ ყველა ეროვნებათა თავისუფლებას“.

აღმასრულებელმა კომიტეტმა უკანასკნელ სხდომაზე დაადგინა, ყველა ყოფილი პოლიციელები, ვისაც-კი სამხედრო ბეგრის მოხდის დრო არ გასვლია, გადაეცეს თბილისის სამხედრო უფროსს და გაიგზავნონ ფრონტზე, სხვა დანარჩენნი გაისტუმრონ თბილისიდან თავ-თავიანთ სოფელში. 2) გადაყენებულ იქნან მომრიგებელი შუამავალნი და მათი მოვალეობის ასრულება დაეკისროს ადგილობრივ აღმასრულებელ კომიტეტებს.

ამიერ კავკასიის საგანგებო კომიტეტს 21 მარტს წარუდგა თბილისის მასწავლებელთა კავშირის დელეგაცია და მოახსენა სამოსწავლო ოლქში მსახურთა შეცვლის საჭიროება.

საჩივარი გენერალ ჩერნოზუბოვის კორპუსის (სპარსეთშია) ოფიცრები და ჯარისკაცები დროებითი მთავრობის ამიერ-კავკასიის კომიტეტთან სჩივიან კორპუსის უფროსზე. ისინი უნდობლობას და უკმაყოფილებას უცხადებენ გენერალს. უკანასკნელმა სამსახურიდგან გადადგომა ითხოვა და კავკასიის მხედრობის უფროსმა გენერალმა იუდენიჩმა თხოვნა შეიწყნარა. მაგრამ მომჩივანნი ამით არ კმაყოფილდებიან და აცხადებენ, რომ ჩერნოზუბოვს კარგი განწყობილება ჰქონდა ქურთებთან, მისი ყოფა ქცევა საეჭვოა და გამოძიება დანიშნეთო.

დროებითი მთავრობის განკარგულებით, ებრაელთ ჯარის კაცები იმ უფლებებითვე სარგებლობენ, როგორც რუსის: მათ შეუძლიათ დაწინაურდენ და მიიღონ უნტერ-ოფიცრის წოდება იმ გვარათვე, როგორც რუსის ჯარისკაცს.

საგანგებო კომიტეტს, 21 მარტს, წარუდგა კათოლიკეთა ეპისკოპოსი ბარონ როპი.

ვ. ა. ხარლამოვი, დროებითი მთავრობის ამიერ-კავკასიის კომიტეტის თავმჯდომარე, 22 მარტს თბილისიდან ყარსის ოლქში გაემგზავრა.

საგანგებო კომიტეტმა 21 მარტს მიიღო ყოფილ მეფის ნაცვლის კანცელარიაში მსახურთა წარმომადგენელნი.

საგანგებო კომიტეტს 21 მარტს წარუდგნენ: ლტოლვილთა რწმუნებული თამამშევი, ქალთა უმაღლეს კურსების დირექტორი, კავკასიის გიდროტეხნიკურ სამუშაოთა უფროსი და ამიერ-კავკასიის საცენზურო კომიტეტის წარმომადგენელი.

ხარფუხის კლუბი. კვირას 26 მარტს, დილის 10 საათზე დანიშნულია ხარფუხის კლუბის წევრთა საზოგადო კრება. განსახილველი საგანია: მამასახლისთა საბჭოს მოხსენება კლუბის საქმეების შესახებ, 1916 წ. ანგარიშების და სარევიზიო კომისიის მოხსენების განხილვა; მამასახლისების, მათი კანდიდატების და სარევიზიო წევრთა არჩევა; არჩეულნი კლუბის წევრთა და მათ კანდიდატთა.

დამალული საქონელი. ქალაქის მილიციონერმა მუჰადიშვილმა 22 მარტს აღმოაჩინა მე-7 უბანში $25^1/_2$ ვედრო არაყი და 7 ტიკი ღვინო, პრეობრაჟენსკის ქუჩაზე—250 კასრი დამარილებული თევზი, 170 ფუთი მდოგვის ზეთი და 180 ფუთი ღორის ქონი.

ქალაქთა კავშირის თბილისის კომიტეტი 400 ათას მანეთს სთხოვს კავშირს მიმდინარე საჭიროებათა გასაძღოლად,

ცეცხლი. 20 მარტს სარაჯიშვილის შესახვევში ცეცხლი გაუჩნდა ნუნუფაროვის სახლს. ცეცხლი ჩააქრო მჭრობელმა რაზმმა. სახლს ზარალი მოუვიდა 6,000 მანეთამდე, მდგმურებს 11,490 მანეთამდე.

ლაზარეთში № 40 23 მარტს იმყოფებოდნენ შავი სახალიანები: 163 მოქალაქე და 493 ჯარის კაცი, სულ 656 კაცი.

მისახალმებელი დეპეშა სპარსელებისა. თბილისში მცხოვრებ სპარსელებმა, თავიანთ კონსულის თაოსნობით, მისასალმებელი დეპეშა გაუგზავნეს დროებითი მთავრობის ამიერ კავკასიის კომიტეტს. დეპეშაში ნათქვამია, რომ ჩვენ დიდი ხანია მშვიდად და წყნარად ვცხოვრობდით ამიერ კავკასიაში და იმედი გვაქვს, რუსეთში თავისუფლების დამყარების შემდეგ, უფრო განმტკიცდება ორ მეზობელ ერთა შორის კეთილი განწყობილებაო.

წყლის სიმცირე. ეს რამდენიმე დღეა, რაც თბილისში ერთობ მცირე წყალს იძლევა წყალსადენი. დილის 9 საათიდან ღამის 10 საათამდე ონკანები წვეთ წყალსაც არ იძლევა. ქალაქის გამგეობამ განკარგულება მოახდინა, რომ მცხოვრებლებს წყალი მიეცეთ ღამის 10-დან 2 საათამდე და დილა-ადრიან.

რედაქციამ მიიღო მიხ. ვეშაპელის „ჩემისაჩქარი“ ნაწარმოების პირველი რვეული. ფასი ათი შაური.

წიგნთსაცავი სახალხეში. აღიძრა კითხვა, რომ იმ სამკითხველოთი, რომელიც ყოფილ მეფის ნაცვლის კანცელარიაში იმყოფებოდა, ყველა ახლათ შემდგარ კომიტეტების და საბჭოების წევრებს თავისუფლათ სარგებლობის ნება ჰქონდეთ.

თელავი.

8 მარტს აქ მიტინგი იყო. ამორჩეულ იქმნა 6 კაცისაგან აღმასრულებელი კომიტეტი. პოლიცია კი ისევ ძველი დარჩა. აზრათ არავის მოსვლია მათთვის იარაღი აეყარათ.

მგალობელთა საყურადღებოდ

საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენასთან ერთად აუცილებლივ საჭიროა აღსდგეს აგრეთვე სამხმოვანი ქართულ-კახური გალობაც.

საგალობლის ნოტები მრავლად მოიპოვება და ამიტომ განვიზრახე დავაარსო მგალობელთა გუნდი.

მივმართავ მსურველთ ამ გუნდში მონაწილეობის მისაღებად მობრძანდნენ, ანჩისხატის ტაძრის გალავანში, სადაც დიდის სიამოვნებით დაგვითმო ოთახი დეკ. თალაქვაძემ, რისთვისაც ამთავითვე ულრმეს მადლობას ვსწირავ.

ვარჯიშობა იქნება ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკევობით.

მოლოდინი.

საქართველოს საკათალიკოსო

მისალოცი დეპეშები:

ოზურგეთი. უსაზღვროთ გავიხარეთ როცა გავიგეთ, რომ ძველი ავტოკეფალური ეკლესია საქართველოსი განთავისუფლებულა რუსეთის სინოდის მიერ ძალათ მოხვეულ მზრუნველობისაგან. სასულიერო სასწავლებლის მოსამსახურენი სულითა და გულით მოვესალმებით თქვენის მეუფების არჩევას საქართველოს ეკლესიის კათალიკოსის მოსაყდრედ არჩევას. გვწამს, რომ თქვენის მრძნულის ხელმძღვანელობით საქართველოს ეკლესია ჩადგება თვისის დამოუკიდებელ ცხოვრების ბაგაში.

სასწავლებლის მსახურნი.

ოზურგეთი. გულწრფელად მოგესალმებით, თქვენო მეუფებავ, როგორც ზეთისხილის შტოიან მტრედს, რომელიც გვახარებს საქართველოს ეკლესიის დამოუკიდებლობის დასაბამს. მრავალჟამიერ იყოს სიცოცხლე თქვენი. ღმერთმა მოგცესთ ძალა, რათა ღირსეულად უწინამძღვროთ ჩვენს დედა-ეკლესიას.

ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებლის **მოწაფენი.**

სიღნაღი. ვდღესასწაულობთ მრავალტანჯულ საქართველოს ენისა, სარწმუნოების, სინდისის მთელ ასის წლის მონობისაგან განთავისუფლებას. აღტაცებით მივესალმებით საქართველოს ქრისტიანობის უძველეს აკვანის, ჩვენის ისტორიის დამამშვენებელ მცხეთის ტაძრის კედელთა შორის შეკრებილთ სამადლობელი პარაკლისის გადასახდელათ ახალის მთავრობის განმტკიცებისა და განთავისუფლებულ რუსეთის თავისუფალ მხედრობის გამარჯვებისათვის. ვიმედოვნებთ, რომ ქართველი სამღვდელოება და სამწყსო მოიკრეფენ ძალას დაუბრუნონ დამცირებულ ეკლესიას საქართველოსას წართმეულნი უფლებანი და სიმდიდრენი. უავტოკეფალიოდ ტ საქართველოს უავტონომიოდ, რომელიც უნდა ემყარებოდეს 1783 წლის ტრაკტატს, შეუძლებელია ქართველ ერის ეკონომიურ და კულტურულ ძალთა აყვავება.

კრება ახაშენისა, ველისციხისა, მუკუზნისა და ჩუმლაყის საზოგადოება (ეს ტელეგრამა 12 მარტისათვის იყო გამოგზავნილი მცხეთაში).

რა საჭიროა საქართველოს ეკლესია?

ამ 117 წლის შეწყვეტილი თვით არსებობა საქართველოს ეკლესიამ იწყო 1917 წლის 12 მარტიდან. 117 წლის განმავლობაში ეკლესიამ პირვანდელი სახე დაჰკარგა, უნიებლიეთ გადაუხვია, გადასცდა გზას და, მაშასადამე, ამ ჟამად იგი განაგრძობს და უნდა განაგრძოს სიარული იმ გზით, რა გზითაც იგი მიდიოდა 1801 წლამდე. ეს გზა კი, როგორც პირუთვნელი ისტორია გვასწავლის, იყო სწორი, ამ გზით მოსიარულე ეკლესია თავის შვილებს ნამდვილი სულიერი საზრდოთი ჰკვებავდა, აღორძინებდა, წარმატება წინსვლას აძლევდა, კულტურას თვითვე ჰქმნიდა, ერთის სიტყვით, ის ზრუნავდა ქართველობისათვის როგორც კეთილი დედა თვის შვილებისათვის. ამისთვის იყო, რომ ეკლესიას საპატიო ადგილი ეკავა ჩვენში, ყველა მას შესჩერებოდა, ყოველთვის მის ხელმძღვანელობას ღებულობდენ და მით სულდგმულობდენ, გარნა რით დაიმსახურა ეკლესიამ ასეთი სახელი ჩვენში? მითი, რომ მისნი მწყემსნი იყვნენ ჭეშმარიტნი მწყემსნი, კეთილნი, რომელნიც საჭიროების დროს დასდებდენ ხოლმე თავს ცხოვართათვის. საზოგადოთ ქართულ კულტურას საფუძვლად დაედო მწყემსთაგან გაორკეცებულის მხნეობით შექმნილი კულტურა, ვიმეორებთ, კულტურის შემქმედების ძაფი დასაბამიდან დასასრულამდე არ შეწყვეტილა. შესაძლოა შესყდებოდა ოდესმე თუ ამას რაიმე დაბრკოლება გადაეღობებოდა წინ და არ მისცემდა ნებას განგრძობისას. ქართველი ერი თუ მოითხოვდა ეკლესიის დამოუკიდებლობას, მოითხოვდა მისთვის, რომ იგი დიდი მოამაგე იყო წარსულში და ამ ჟამადაც ჭლამობს იგეთივე იყოს.

არ კმარა შეწყვეტილ არსებობის განგრძობა. მიუცილებლად საჭიროა ძველებური სიმხნევე, სიქველე, განათლება, თავ-დადება ეკლესიისათვის. ღვარძლი იფქვლისაგან უნდა გაირჩეს. სამღვდელოება „ხვიმორს ქვეშ კი არ უნდა დადგეს, არამედ სასანთლეზე და იქიდამ ბრწყინავდეს ნათელი მისი“. რუსეთის სინოდისაგან ბოძებული მონური ქედ-მოდრეკილება, ჩინოვნიკობა“ მცონარება, სილაჩრე გაუნათლებლობა უნდა განიძარცვოს და შეიმოსოს „შვენიერებით“, „არდაგად“ იხმაროს სიმართლე, კვერთხად—„ეშმარიტება“, „ქუდათ“ სიბრძნე, თუ ჰსურს ქართველობამ იწამოს მწყემსად.

ამისათვის ხომ დიდი შრომა და უნარია საჭირო. ღრანტე ხეების ამოსავსებად, გასასწორებლად, დრო უნდა.

„სამკალი ბევრია, თუ მომკელნი იშოვებიან“. თუ ჩვენს თავს ვერ მოვუარეთ მტერი კბილთა ღრჭენით იტყვის: „თავის თავს ვერ უპატრონა, კვლავ აპეკუნი უნდაო“.

ჩვენ საზოგადო დებულებანი წამოვაყენეთ სამღვდელოებისათვის, დაწვრილებით მერე.

კ. გძელი.

საქართველოს საკათალიკოსოს მართველობისათვის

გულწრფელად და განუსაზღვრელის სიხარულით მივეგებებით მრავალ საუკუნოებით შებორკილებულ, სიბნელიდან გამოყვანილს თავისუფლებას. ვესალმებით მკვდრეთით აღდგენილს ივერიის ავტოკეფალიას და მის საუკუნოთ დამკვიდრებას. მზად ვართ მტლად დავედოთ საყვარელ და კოპწია ივერიის ეკლესიას და მის აღორძინებულს ავტოკეფალიას. მე, ღარიბი სოფლის მღვდელი, ჩემის მედავითნით—გიორგი ბახტაძითურთ, ვწირავთ ოთხ თუმანს ჩვენის საკუთარის ჯიბიდან და ექვს თუმანსაც ეკლესიის თანხიდან, სულ ას მანეთს ჩვენს სასიქადულო საქართველოს საკათალიკოსო მართველობისათვის. იმედი მაქვს სხვებიც მოგვბაძავენ და არ დაიშურებენ ხსენებულ დაწესებულებისათვის თავის წვლილს. ჩვენ ყველამ კარგად ვიცით, რომ არავითარი დაწესებულება არ იარსებებს უსახსროთ, უთანხოთ, ამიტომ ჩვენ ყველანი უნდა მივეშველნეთ ჩვენის წვლილით. მის გაძლიერებისათვის საჭიროა, დაუყონებლივ დავეხმარნეთ ამ დაწესებულებას საერთო ქონებიდან.

ძრიელ კარგი იქნება გორის მაზრის სამღვდელოებამ ხსენებული საქმისთვის გადასდოს გორის სამღვდელოების საკუთარი შენობის ქირა, რომელიც ათას მანეთს აღემატება იმ დრომდის, ვიდრემდის ხსენებული დაწესებულება რიგიანათ განმტკიცდებოდეს.

რუსის საკათედრო ტაძრის კეთილმოწესე მღვდელი **იროდ. თურქაძე.**

მედავითნე **გიორგი ბახტაძე.**

საუფლისწულო მამულების გადი

12 მარტს, მოსკოვში საგუბერნიო სხდომამ ერთხმად შემდეგი გადაწყვეტილება გამოიტანა: საჭიროა, საუფლისწულო მამულები ჩამორთმეულ იქმნას და გადაეცეს ხალხს, შეჩერებულ იქმნას დროებით მიწის ყიდვა-გასყიდვა, რის კანონიც უსაცილოდ უნდა იქმნეს გამოცხადებული ახალ მთავრობისაგან. მოსალოდნელ სიმშილობის თავიდან ასაცდენად, საჭიროა ახლავე დამუშავებულ იქმნას ცარიელი ადგილები, ვისაც უნდა ეკუთნოდეს. მიღებულ იქმნას ზომები, ტყის გაჩეხის წინააღმდეგ. სხდომამ შემდეგ გადასწყვიტა: გაუქმდეს საერობო უფროსთა ინსტიტუტი, გამოცხადდეს კანონი თვითმართველობის რეფორმისა და წვრილი საერობო ერთეულის შემოღება.

„დარდუბალის კიდობანი“

ჩემ პატარობას გამიგია სოფელში ხალხისაგან, რომ თურმე ურიებს აქვთ ერთი კიდობანი, რომელსაც ეძახიან „დარდუბალის კიდობანს).“ ამ კიდობანში ინახება დიდი ძალი ფული და ეს ფული გროვდება ყველა ურიებისაგან რაც კი დედამიწის ზურგზედ ცხოვრობენ. როდესაც დიდი რამ გასაჭირი დაადგება მთელს ერს (ურიებს) მამულის გამოსყიდვა იქნება, ტყვეთ-დახსნა, თუ ერთამის დახარჯვა [illegible] მაგრამ ამ კიდობანს და უხვად, დაუზოგველად მიმოაბნევენ ამ ფულს და თავიანთ საქმეს კი გაუკეთებელს არ გაუშვებენ. მანამდის კი დაკეტილში აქვთ ეს ფული და ცუდ უბრალო რამეზედ არ შეიძლება მისი დახარჯვა. ამბობენ პალესტინის გამოსყიდვა თუ მოახერხეს, იმისთვინაც მზათ აქვთ ფული ამ კიდობანშიო. ეხლაც სოფელში ხშირად იციან, ფულიან კაცს რომ მიადგებიან გაჭირვებულნი ფულის სასესხებლად რისთვისმე და ის ძუნწობს, არ აძლევს და ყოყმანობს, ან თვითონ თუ სჭირია და მაინც ენანება, ვერ დაუხარჯამს, ეტყვიან ხოლმე: რაღა დღისთვის ინახამ, გახსენ ეგ ოხერი „დარდუბალის კიდობანი“-ო.

რამდენათ მართალია ეს თქმულება, თუ ანეგდოტია, მე ეს არ ვიცი და ამის განხილვას, არ შევუდგები, მხოლოდ ვიტყვი რომ სწორეთ გონივრული საქმეა და რა კარგი იქნებოდა, რომ ჩვენ ქართველებსაც გვქონდეს ამნაირი კიდობანი იქნება, თუ რაცაღა. რამდენჯერ ყოფილა მაგალითი, რომ დიდი მამული იყიდება, საწყალ ხალხს არ აქვს თავი, რომ იყიდოს, და მდიდარიც იძახის: რათ მინდა მე მამულიო, და ხელიდან გვეცლება ხოლმე. აი ამისთანა თახნა რომ გვქონდეს, ვიყიდით, მივცემთ უმამულო ქართველ ხალხს, წვრილ-წვრილად გადავახდევინებთ და ხელიდან კი არ გუშვებთ ან რამდენი საქმე და მაგაღ ითია, რომ საჭიროა ხელ და ხელ ფული და არა გვაქს, მაშინ შეუდგებით წვრილ წვრილად გროვებას და მანამ რასმე შევაგროვებდეთ, უკვე ხელიდან გვეცლება საქმე. მართალია, გვაქვს ჩვენ სხვა და სხვა ფონდები, სხვა და სხვა დაწესებულება, სადაც ორიოდ გროში ინახება, მაგრამ ყველას თავის დანიშნულება აქვს და იმას გარედ ასეთ მოულოდნელი საქმეებისთვის ვერაფერს დახმარებას ვერ გაგვიწევს. აი მაგალითად დღეს ავტონომიას ვსთხოულობთ, რაიც აუცილებლად უნდა მოგვცენ, მაგრამ ამას კაცები უნდა, მუშაობა, წასვლა-მოსვლა და ყველა ამას კი ხარჯი, ფული ესაჭიროება და იგი ჩვენ არა გვაქვს ხელათ, რომ საქმე არ შეფერხდეს. და ამისათვის საჭიროა ამისთანა საქმისთვის ყველამ ჩვენ-ჩვენი წვლილი გამოვიღოთ და მუდამ მზათ გვქონდეს ეს სამსე კიდობანი გაჭირვების დღისთვის. რაც რომ გუშინ არ შეიძლებოდა, დღეს ხომ მოსახერხებელია და უნდა ვეცადოთ. ამისთვის ბ. რედაქტორო გაახლებთ ჩემს წვლილს ხუთ თუმანს (50 მ.) და გთხოვთ გადასცეთ საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის ფონდისთვის და ვეცდები, შემდეგშიაც დახმარება გავუწიო.

მღვდელ-მონაზონი ტარახი.

მეცხვარეების საუურადღებოთ

„საქართველოს“ სხვა და სხვა №№-ში მქონდა მოთავსებული წერილები, სადაც ვსცდილობდი მეუწყებინა ქართველ საზოგადოებისათვის ქვემო-მაჩხაანელ მეცხვარეების უნუგეშო მდგომარეობა. ეს მდგომარეობა გამოიწვია საძოვარ მთის „კამეჩის მინდორის“-ს ჩამორთმევამ ახალქალაქის მაზრაში. თბილისის გუბერნიის სახელმწიფო ქონებათა სამმართველოს წყალობით აღნიშნულმა სამმართველომ რაღაც პოლიტიკურ მოსაზრებით საზაფხულო საძოვარი მთა „კამეჩის მინდორი“ მაჩხაანელ მეცხვარეებს ჩამოართვა და სომხებს გადასცა, მიუხედავად იმისა, რომ მას არც ფაქტიურად და არც იურიდიულად არავითარი უფლება არ ჰქონდა ამისა. დიახ, არავითარი უფლება ჰქონდა იმისათვის, რომ: ა) საძოვარი მთა „კამეჩის მინდორი“ უხსოვარ დროიდან ქვემო მაჩხაანელი მეცხვარეების მფლობელობაში იყო, ბ) იმავე სამმართველოიდან, მეცხვარეების რწმუნებულებს აქვსთ ოფიციალი ქაღალდი, სადაც არის ნათქვამი: „თქვენ, ქვემო მაჩხაანელ მეცხვარეებს, გეძლეოთ საკუთრებათ საძოვარი მთა ახალქალაქის მაზრაში სახელად „კამეჩის მინდორი“; გ) არსებობს კანონი 29 ივნისისა, 1884 წლისა, რომელიც სასტიკად ამბობს: „ყოველად შეუძლებელია საზაფხულო საძოვარი მთა ერთს ჩამოერთვას და მეორეს გადაეცესო“. ყველა ამ მოყვანილ პირობების და კანონის საფუძვლით რა უფლება ჰქონდა თბილისის გუბერნიის სახელმწიფო ქონებათა სამმართველოს საზაფხულო საძოვარი მთა ქვემო მაჩხაანელთათვის ჩამოერთმია? რასაკვირველია, არავითარი...

მეცხვარეები ხედავენ, რომ მათი საკუთრება სხვის, სომხების, ხელში გადავიდა და სრულიად ბუნებრივია

მათი აღელვება და წუხილი. მეცხვარეთა და სომხებს ხშირად უხდებათ ერთმანეთში შეჯახება, თავპირის მტვრევა და სისხლის ღვრა. ეს არა სასიამოვნო ამბავი უსამართლობის ბრალია, იმ უსამართლობისა, რომელიც ჩაიდინა სახელმწ. ქონებათა სამმართველომ.

დღეს, როდესაც ძველი თვითმპყრობელობა განადგურდა, რუსეთის დესპოტური მთავრობა დაინგრა, ძველი წეს-წყობილება, მართვა-გამგებლობა გაუქმდა, მხოლოდ ეხლა შეიძლება იმ შეცთომის გასწორება, რომელიც ჩაიდინა სახ. ქონ. სამმ. ჩვენი მეცხვარეების მიმართ. და რამაც მიაყენა მათ აუწერელი ზიანი (წინანდელ წერილებში მქონდა აღნიშნული).

წართმეულ უფლების აღსადგენად მეცხვარეებმა დაუყოვნებლივ უნდა ამოირჩიონ თავიანთი რწმუნებულები, რომლებიც წარუდგებიან კავკასიის კომისარიატებს, განუმარტავენ ზემოდ მოყვანილ უსამართლობას, სახელმწ. ქონებათა მმართველობის მხრივ ჩადენილს, და სამართალს მოსთხოვენ. ეს მით უფრო საამურია, რომ გაზაფხული დადგა და მთაზე ცხვრის გარეკვის დროც კარზეა მომდგარი.

ვ. ათანელიშვილი.

მოკმენო ქართველ პათიოტებნო!

დრო და გარემოება გვიკარნახებს თვალი გავახელოთ, ყურნი სმენათ მივაპყრათ. რუსეთი განახლდა, ყველა ხალხს შვება-თავისუფლება ეძლევა როგორც ეროვნული, ისე სარწმუნოებრივი. ჩვენმა ძმებმა, მართლმადიდებელ ქართველებმა, დაიხსნეს თავისი ეკლესია მონობისაგან ამა მარტის 12 მცხეთის ტაძარში. სასულიერო და საერო შეკრებილთ პირთაგან გაუქმდა ეპისარხოსობა და გამოცხადდა კათალიკოსობა. ჩვენც ეგრევე უსამართლო ღელ ქვეშ ვიტანჯვით: ძალათ ჩაგვგდო რუსის ბიუროკრატიამ სომეხთა კათოლიკობის კლანჭებში და ვერაფერ გზით ვერ დავალწიეთ თავი ამ უსამართლო განკარგულებას. ეხლანდელი ჩვენი ძალთ გამგებელი არქ. მანდრიტი ტერ-აბრამიანი ისე გათამამდა, ისე უკანონოდ იქცევა, რომ აღარაფრისა ეშინია და ლამის სულები ამოგვართვას. დროა მოვშორდეთ მის ვერაგულ გამგებლობას, ჩვენის ნაციონალურ გრძნობების წინააღმდეგ მიმართულს და ჩვენ თვითონვე განვაგოთ ჩვენი საქმე. აგრეთვე განვდევნოთ ჩვენი ეკლესიებიდგან სომხური წირვა-ლოცვა და ტიპიკონი და აღვადგინოთ ჩვენი მშობლიური ქართული წირვა-ლოცვა და ტიპიკონი.

ქართველკათოლიკე ს.—გ.

წერილი ხარკოვიდან

მარტის 3 არაჩვეულებრივი დღე იყო ქ. ხარკოვისათვის. ამ დღეს ხარკოვი რევოლიუციონერების მეთაურობით გადავიდა და მიემხრო ახალ მთავრობას. დილის 8 ს. გამოვიდნენ პირველად სტუდენტთა მებრძოლი რაზმები. ჯარი, რომელიც მათ წინააღმდეგ იყო გამოგზავნილი (2 როტა), მათ მხარეს გადავიდა. ამ დროს ქალაქის სამმართველოს წინ შეიკრიბნენ წითელ დროშებით მუშები. უნივერსიტეტიდან გამოვიდა ჯარივით დამწკრივებული რამდენიმე ათასი სტუდენტ-კურსელი ქალები და გიმნაზიელები და გაემართა სამმართველოსაკენ, მაგრამ ამ დროისათვის ამოდენა ხალხი შეიკრიბა სამმართველოს წინ, რომ სტუდენტთა ლეგიონმა ვეღარ გაიკვლია გზა და იქვე ორ მოედან შორის ორთავე მხარეს დაწკრივდნენ. დაიგრიალა სანხედრო მუსიკამ და ამ წყებას შორის ჩამოიარა რევოლიუციონერთა ახლად გადასულმა ჯარმა (საპიორთა პოლკმა). ხალხი დიდის ამბით შეხვდა, „ურას“ ყვირილს ბოლო არა ჰქონდა. ჯარიც აღფრთოვანებული და წითელ დროშებითა შემკული ესალმებოდენ სტუდენტობას, აფიცრები და სტუდენტები ერთმანეთს ჰკოცნიდენ. ეს ჯარი შეიარადებულ სტუდენტთა რაზმებთან ერთად გაემართნენ საკატორღო ციხეში ტუსაღების გამოსაშვებათ. მალე იქიდან დაბრუნდნენ გამარჯვებულნი: წინ ჯარს მოუდიოდა ეტლი პოლიტიკურ დამნაშავეებით სავსე მათს სიხარულს ბოლო აღარა ჰქონდა. თურმე მათ ციხეში არაფერი არა სცოდნოდათ, თუ რა ხდებოდა რუსეთში და როდესაც უბრძანეს, თავისუფლები ხართო, გადით ციხიდანო, ისინი განცვიფრდნენ და რო დაინახეს წითელი დროშები, მათი მდგომარეობა რაღაც ზღაპრული და აუწერელი შეიქმნა.

შემდეგ დაიწყო მთავრობის მოხელეთა დატუსაღება. წითელი ბაირაღებით მორთული ავტომობილები შეუსვენებლივ ეზიდებოდენ ქალ. სამართველოსაკენ დატუსაღებულთ. ესენი იყვნენ: ხარკოვ. ვიცე-გუბერნატორი, „ოხრანა და სისკნოე“ პოლიციის უმფროსებს კომენდანტს (ახალ კომენდანტათ ხარკოვში დანიშნულია ახალ მთავრობის მიერ თავად თარხან მოურავი) და სხვა. ხალხის სიხარულს საზღვარი აღარა ჰქონდა, როდესაც თავიანთ გუშინდელ მტერს, ამაყს და შეუპოვარს დღეს შეიარაღებულს სტუდენტთა შორის ხედავდა გაფითრებულს და ცხრად მოკეკილს. მთელი დღე მოდიოდა და მოდიოდა ქალაქ. სამმართველოსთან სხვა და სხვა ნაწილები ჯარისა და ერთგულებას აცხადებდა ახალ მთავრობის წინაშე. ქუჩაში არცერთი პოლიციელი არ სჩანდა, არსად თოფიც კი არ დაცლილა, ისე იგდეს ხელში: ბანკი, ფოსტა, არსენალი, ციხეები და ყველა დაწესებულებანი.

სხვათა შორის შემდგარი იყო ქართ. სტუდენტთა მიერ პატარა ქართული რაზმი, რომელიც მამაცურად მოქმედობდა მთელ დღეს და საღამოთი მათი ქება ისმოდა ამხანაგთა შორის. ყველა ქარხნების მუშები წითელ ბაირაღებით მარსელიოზით და მუსიკით მიეშურებოდნენ ნიკოლაევის მოედანზედ (სადაც ქ ლ. სამმართველოა). აქ ქალაქის დროშა იყო გადმოკიდული და მიტინგი იყო გამართული. მოგრიალდა არტილერიაც, მოაწყდა დიდძალი ხალხი, ჯარი, მუშ ბი, სტუდენტობა, მაგრამ, მიუხედავად ამისა წესრიგი საუცხოვო იყო. ხალხს პირზედ ეკერა როძიანკო, ჩხეიძე და კერენსკის ქება. საღამოზედ თეატრებში წარმოდგენის დროს დრამაში შეიკრიბა 2000 მან. ჯარის სასარგებლოდ, ხოლო ოპერაში მიტინგი გაიმართა. ორკესტრმა შეასრულა მარსელიოზა წარმოდგენის დაწყების წინ. ხალხი ფეხზედ ადგა და „ვაშას“ ძახილს ბოლო აღარ ჰქონდა. წარმოდგენის შემდეგ წაკითხულ იქმნა მეფის ნიკოლოზ მეორის მანიფესტი ტახტზედ უარის თქმისა, რამაც დიდ დღესასწაულს უფრო გაულრმავა სიხარული.

იმართება უკრაინელთა, პოლონელთა და სხვა ხალხთა მიერ კრებები, ირჩევენ დელეგაციას პეტროგრადში გასაგზავნად, რათა ახალ მთავრობას აუწყონ თავიანთი ნაციონალური სურვილი.

ნეტა თუ რას შვრება საქართველო? ცდილობს ეგეც თუ არა, საქმეს ამ თავითვე ხელი მოჰკიდოს; ისტორია ჩვენ არ დაგვიცდის: ნაკლები აღფრთოვანება და მეტი საქმიანობა! ნუ დავსუსტდებით პარტიულის ქიშპობით, შეეფერდეთ და ერთად ვეცადოთ საქართველოს კეთილდღეობისთვისაც.

მიხ. ლომიძე.

ქ. ხარკოვი.

ღია წერილი

თავად კიტა აბაშიძეს

ბატონო კიტა!

აღფრთოვანებული უკანასკნელი დეპეშით თქვენს შესახებ ჩვენ, თბილისის საეპარქიო ქალთა სასწავლებლის უფროს კლასის მოწაფენი, მოგილოცავთ მაღალს საპასუხისმგებლო თანამდებობაზე მიწოდებას და ვისურვებთ, ისეთისავე სიმხნით, ნიჭიერებით და თავდადებით გასძღოლოდეთ მას ჩვენის ძვირფასი ქვეყნის სასარგებლოდ, როგორითაც დღემდე უძღვებოდით ყოველს ჩვენს ეროვნულ საქმეს და მისწრაფებას. გთხოვთ მხარი დაუჭიროთ ღვთი მშობლის წილმხვედრის, წმ. ნინოს მიერ დაარსებულის, თამარის სიბრძნით გამტკიცებულის და ქეთევანის სისხლით განწმენდილის მრავალწამებულის, მაგრამ აწ უკვე განთავისუფლებულის საქართველოს ეკლესიის საქმეს!

თბ. ქალთა საეპარქიო სასწავლებლის უფროსი კლასის მოწაფენი.

შემოწირულება

დიდს მადლობას ვუცხადებთ ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების არტაანის განყოფილებას, რომელმაც დონის პოლიტეხნიკუმის ქართველ სტუდენტთა წოეს შემოსწირა ნაწილი (240 მ) ქალ. არტაანში 6 იანვარს გამართულის საღამოს შემოსავლისა. აგრეთვე უღრმეს მადლობას ვუცხადებთ ინჟენერ ა. ქ. ჯაფარიძეს, რომელიც ამ შემოწირულების ინიციატორი იყო.

წრის თავმჯდომარე ბ. თაბუკაშვილი.

რედაქტორი-გამომცემელი
სანდრო შანშიაშვილი

მიიღება ხელის მოწერა

სანდრო შანშიაშვილის თხუზულებაზე

26 წიგნი

გამოვა შემდეგის სარიით:

ლექსები.
1. ცხოვრების გზაზე,
2. ტრფობის ნაშთი,
3. ხევდა მამულიხადმი,
4. ბაღი ხევდისა,
5. ხაგალობელნი,
6. წიგნი სიმღერებისა,
7. ხულამიტ,სამიჯნურო მანგები
8. საბავშვო იგავ-არაკები.

ლირიკული პოემები.
9. იდუმალი ხმები,
10. ოცნების ხმარეს,
11. ლანდები,
12. ორფეუს და ევრიდიკე,
13. იდუმალობის წინაშე,
14. ამირანი.

ეპიკურ-რომანტიული პოემა.
15. მედია და მშვენიერი ელენე,

დრამატიული პოემები.
16. ქალი გრძნეული,
17. მეფე მგოსანი,
18. ბერდო ზმანია,
19. ივერიკო,
20. შვების თავადი,
21. უგვირგვინო მეფენი,
22. ბედი მგოსნისა.

თარგმნები.
23. ფაუსტ გიოტესი,
24. დონ-კარლოს შილლერისა,
25. კეისარ იმპერატორი კონ—ხა,
26. უცხო ლირიკა.

ხელის მომწერისთვის ყველა წიგნები ღირს 15 მანეთად.

ფულის გადახდა შეიძლება სამ ნაწილად. პირველად 5 მან.,—მიიღებთ ათს წიგნს; მეორედ 5 მან.,—მიიღებთ კიდევ ათს წიგნს და მესამედ 5 მან. დანარჩენ წიგნებისათვის.

ვინც ოცს ხელისმომწერს იშოვნის, ყველა წიგნები უფასოდ დაეთმობა. ბიბლიოთეკებს ყველა წიგნები თუნნად დაეთმობათ.

მთავარი მისამართები თბილისში: წ.-კითხვის საზოგადოება, სასახლის ქუჩა—ვასილ ედილაშვილი; მოსკოვის ქუჩა № 4 „საქართველოს“ რედაქცია; ნიკოლოზის ქუჩა № 7—სანდრო შანშიაშვილი და „სახ. ფურცლის“ კანტორა.

ხელის მომწერის ადრესი, სახელი და გვარი გარკვევით უნდა იქმნეს აღნიშნული

გამომცემელი **ნარდანი.**

ხარფუხის საზოგადო კლუბი

(მიხეილის პროსპექტი, № 163, საზამთრო შენობა)

შაბათს, 25 მარტს,

ოპერეტტა რუსულ ენაზე

ბ. ბაუშევის ხელმძღვანელობით

კვირას, 26 მარტს,

ქართული წარმოდგენა

მონაწილეობას მიიღებს ქართული დრამატიული დასი.

სტუმრები საზოგადო წესით. → **დასაწყისი საღამოს 9 საათზე.**

წარმოდგენაზე შესვლა უფასოა. (1—631—1)

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლის

იუმორისტულ ჟურნალ

„ეშმაკის მათრახ“-ზე

ფასი მთელი წლით: 7 მან. ნახევარი წლით 4 მ. სამი თვით 2 მან. თვეში 70 კ. ვისაც უნდა ჟურნალი 1 იანვრიდან მიიღოს, ფული ეხლავე უნდა გამოგზავნოს შემდეგის მისამართით: თბილისი, ფოსტის ყუთი № 96, სილ თავართქილაძეს. (უ.)

ექიმი კბილისა

ე. ივ. გალარჯაშვილი-მათეოშვილისა

იღებს ავადმყოფებს:
დილით 9—2 საათ. საღ. 5—7 საათ.
ჩერქეზიშვილის და **რეუტოვის** ქუჩის კუთხე № 20.

ექიმი

მ. გ. ვეფხვაძე

ტომსკის უნივერსიტეტის ვენერიულ კლინიკის ორდინატორად ნამყოფი, იღებს ავადმყოფებს კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 3—5 საათამდე, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ, რაზიეზდის ქუჩა, № 19.

ექიმი

ივანე თიკანაძე

დაბრუნდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: კიროჩნის ქუჩა, 18.
ტელეფონი № 11—82.

ექიმი

გ. მ. მუხაძე

იღებს სადოსტაქრო ავადმყოფთ
საღამოს 5-6 ს. მდე, კვირა დღეს გარდა
მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 67; ოფიცერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ; სახლი სვანიშვილისა. ტელეფონი № 5—77.

ბოლოფენის ბრ. და ხამბეგდრო ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გაიხსნა

ახალი აფთიაქი

პროვიზორის ანდრეევიანისა

ექიმი

მ. დ. წინამძღვრიშვილი

ყოფილი ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტის თერაპევტიული კლინიკისა. შინაგანი სნეულებანი გულისა, ფილტვისა და სისხლის სნეულ. სპეციალურად იღებს საღ. 5—7 საათამდე
ყოველდღე გარდა ხუთშაბათისა.
მიხეილის პროს. № 36, მეორე სართული.

ექიმი

ფონ-ირტელი

(მიხეილოვის პროსპ. 128, კრილოვის ქუჩის კუთხე, 1, შესავალი კრილოვის ქუჩიდან, სახლი ოპანეზოვისა).

მიხეილოვის ხასპიტალში ხაავადმყოფოს ყოფილი ორდინატორი, სპეციალისტი დოსტაქრობისა, საშარდე მილისა, სქესობრივი ორგანოებისა, სიფილისისა და მის შედეგებისა (საშარდე მილის დავიწროება), სქესობრივი უძლურებისა, სიმსივნისა, ჭრილობისა, ბუასილისა, თეთრანასი, საშარდე ბუშტის სნეულებისა და საშვილოსნოსი. ორივე სქესის ავადმყოფების მიღება ხდება დილის $9^1/_2$-დან 1 საათამდე და ნაშუადღევის 5—9 საათამდე.

ერლიხის „914“ და „606“

შეშხაპუხება

ექიმი

ე. ლ. ფალამგერიძე

იღებს საბებიო და საშვილოსნოს ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 7.

ექიმი

მ. ი. ფაჩნაძე

იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფებს მუდამ დღე, კვირა-დღის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, ბელინსკის ქ. № 4. (თ.—202—)

ექიმი

მ. ფ. მგალობლიშვილი

ქალებისა და საქირურგიო სნეულებით ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: ოლოლას ქუჩა № 41, ზემო სართული, ტელ. 9—53.

დოქტორი ანდიევანისა

მოდა ახთიმოსის ძე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. ქალაქთა ავადმყოფისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს ოლოლის ქ. № 8.

განცხადება

ვსთხოვ უმოკრძალესად ჩვენი ადგილების მყიდველთ

საგურთალოზე „დიდი ნავენახარში“,

რომ ამ ერთი თვის განმავლობაში დღეის რიცხვიდან გახწმინდონ ანგარიშები და დაიმტკიცონ კიდეც ადგილები.

ფული შემოიტანონ თბილისის სამეურნეო ბანკში, სადაც ჩემი კაცი მიიღებს და დამტკიცების ბარათს გადასცემს ნატარიუს ქართველოვს.

ფული მიიღება ყოველდღე 10—1 საათამდე, გარდა უქმეებისა. ვინც ამ ვადაში არ წარმოადგენს მთელ ფულს, რაცა ღირის მის მიერ დაბეჭდული სამოსახლო, ის მით პირობას არღვევს თანახმად ჩვენის პირველ განცხადებისა.

ვექილი თავის მამის ივანე ზაალის ძე სვანიშვილისა

აკაკი სვანიშვილი.

(10—598—10)

თევზის მრეწველნი

ძმ. ალეგველოვები

პუშკინის ქუჩა, ხაკუთარი სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და საგაერო სახლ. „ლ. მაილოვის-შვილ“, სამრეწველოებიდან ახალი ქვირითის **ხიზილალა,** მცირე მარილიანი, შავი „მეშოჩნი“ ხიზილალა. მივიღეთ საუკეთესო სალიანის **შამაიები** მუდმივ გვაქვს ცოცხალი თევზი. აგრეთვე **ახალ-ახალი** მტკვრის **ზუთხი,** თართი, ფორგა **და ლოქო,** გვაქვს **აგრეთვე** მიღებული **ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკები** რუსეთის **და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.**

უპირველესი, რადიკალური და სწრაფი

მასთან იაფი საშუალება

სიფილისს, სახსრების ავადმყოფობას, სახსრებისა და კუნთების ქრონიკულ რევმატიზმის, ნეკრესის ქარებს, საერთო გადამდებ ავადმყოფობას, ლიმფონებით მოწამლულს, თვალის ავადმყოფობას, სიფილისის ყულყლებს, წითელას, ხერხემლის გამოფიტვას, დამბლას და სხვას **საჩქაროდ კურნავს** საქვეყნოდ ცნობილი შეფიცარიული საექიმო საშუალება **პროფესორ როშის**

იოდასფარინი

ნუ შეგეცვლებათ სხვა პატენტოვან საშუალებებში. პროფესორ როშეს პრეპარატი წმინდა საექიმო საშუალებაა, გასინჯულია საუკეთესო ევროპიულ კლინიკებში და სანატორიებში კურსების ფასი 32 მანეთი, $^1/_2$ 16 მანეთი $^1/_4$ 8 მანეთი, ყოველი მილი 4 მანეთი და 50 კ. ღირს. სხვა ქვეყნებში იგზავნება ხუთი მანეთის ბეის მიღების შემდეგ. ვისაც რამე მოლაპარაკება და პრეპარატის შეკვეთა გსურთ, მიმართეთ პარიზის საფარმაცევტო ლაბორატორიას.

თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქუჩა, № 16—6—4. სახელმწიფო ბანკის ახლოს.

Тифлисское Отдѣленіе Парижской фармацевтической Лабораторій, Тифлисъ, Лорисъ-Меликовская, № 16, отд. 6—4. противъ Государственнаго банка.

ქარებს (რევმატიზმის),

ნეკრესის

თირკმელების (ჭაჭების)

და სხვა ამგვარ ავადმყოფობის დროს უებარი წამალია **„უროდონალ“,** და მაზი წასასმელი **„ატარო“,** სრულიად უვნებელია და მოქმედობს ძლიერ კარგად. ფასი **„ურდონალისა“** ხუთი მანეთი და მაზისა სამი მანეთი. მთელი წამლობისათვის საჭიროა ოთხი ფლაკონი **„ურდონალი“** და ოთხი კოლოფი მაზი **„ატარო“.** სხვა ქვეყნებში იგზავნება ხუთ მანეთის ბეს შემდეგ.

დასაკვეთად და მოსალაპარაკებლად უნდა მიმართოთ მხოლოდ პარიზის საფარმაცევტო ლაბორატორიის თბილისის განყოფილებას.

თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქ. № 16: განყ. 6—9, სახელმწიფო ბანკის მახლობლად.

Тифлисское Отдѣленіе Парижской-фармацевтической Лабораторіи Тифлисъ, Лорисъ-Мемиковская № 16, отд. 6—9. Противъ Государственнаго Банка.

სუსუნატით (ჰენორეა)

ავადმყოფებს,

რომელთაც მრავალწლის განმავლობაში დიდძალი ფული დაუხარჯნიათ, მაგრამ თავის ავადმყოფობისათვის ვერა უშველიათ-რა, ეხლა საშუალება აქვთ საბოლოოდ განთავისუფლდნენ მისგან, თუ შეიძენენ ცნობილ საშუალებას **„რეზუროლინი“,** რომელიც სულ ცოტახანში არჩენს **გაარჯლებულ** და **ქრონიკულ ხუხუნატს** საშარდე ბუშტისას, ბისას და სხვ.

რატომ

ზოგჯერ ავადმყოფები ყურადღებას არ აქცევენ ავადმყოფობას და იგი მთელს ტანში ვრცელდება?

იმიტომ, რომ,

ჯერ ერთი, დღეს დიდი კრიზისია წამლებისა.

მეორედ, იმიტომ, რომ მართლაც ძნელია ნამდვილ, რადიკალურ საშუალების გამონახვა.

მაგრამ ყველა ავადმყოფმა, ქალი იქნება თუ ვაჟი, უნდა შეიძინოს უებარი **„რეზუროლინი“.** სპეციალისტ-ექიმების დიდი ხნის გამოცდილებამ, აგრეთვე პროფესორებისამ, დაამტკიცა, რომ

„რეზუროლინი“

ნამდვილად არჩენს სუსუნატს. მთლად მოსარჩენათ ახალი ავადმყოფისა ღირს 21 მანეთი და ძველებულისა 35 მან. 50 კ. მთელი წამლობა შეადგენს ორ საშუალებისაგან სხვა. ქვეყნებში იგზავნება 5 მანეთის ბეის მიღების შემდეგ.

შეკვეთა და ცნობების მიღება შეიძლება მხოლოდ **პარიზის საფარმაცევტო ლაბორატორიის თბილისის განყოფილებაში: თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქუჩა, № 16, განყ. 6—1, სახელმწიფო ბანკის პირდაპირ.**

За заказами и справками обратиться въ Тифлисское Отдѣленіе Парижской-Фармацевтической Лабораторіи Тифлисъ, Лорисъ-Меликовская, № 16, отд. 6—1, напротивъ Государственнаго Банка.

სტამბა „ეროვნული“ ა. ალექსანდროვისა, ეკატერინის შესახვევი № 4